

Наталія Листопад

МАТЕМАТИКА

**Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти**

(відповідно до Типової освітньої програми
колективу авторів під керівництвом Савченко О. Я.)

Давай познайомимося!

Я — твій перший підручник з математики. На моїх сторінках ти ознайомишся із цікавим і захоплюючим світом — наукою математикою. На уроках математики ти здобуватимеш знання, які допоможуть тобі досягти успіху.

Сподіваюся, що подорож моїми сторінками буде для тебе цікавою й корисною. Прошу: дбайливо стався до мене, нічого не пиши й не малюй на сторінках. Адже після тебе мною користуватимуться інші учні.

Твій підручник

ВЛАСТИВОСТІ ТА ВІДНОШЕННЯ ПРЕДМЕТІВ

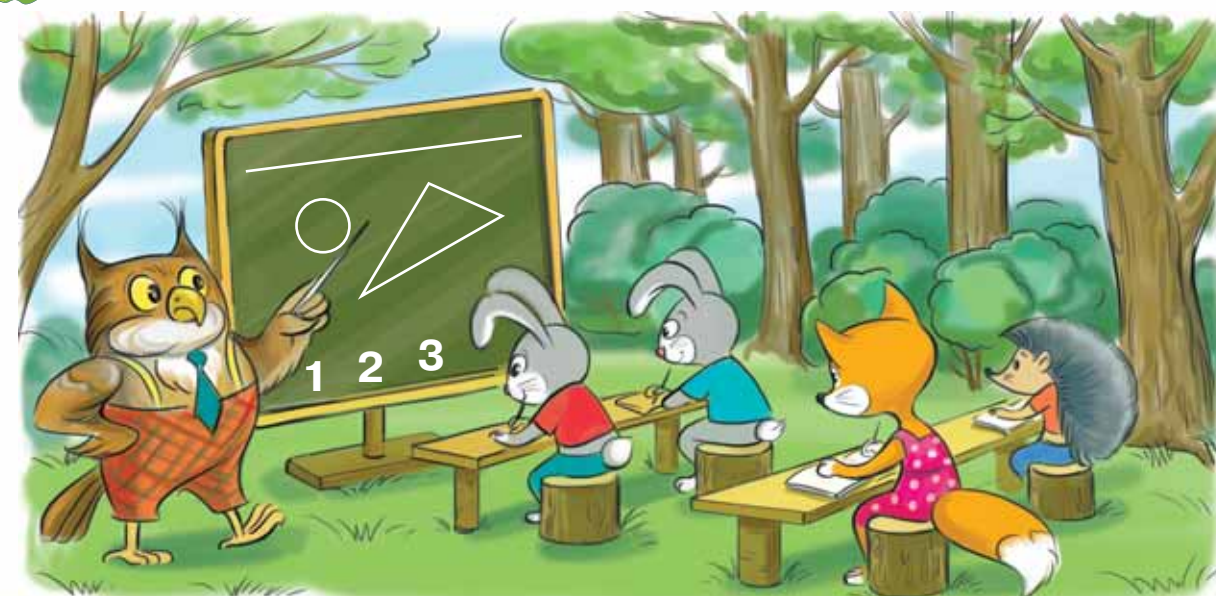
Лічба

1. Скільки звірят іде в лісову школу?

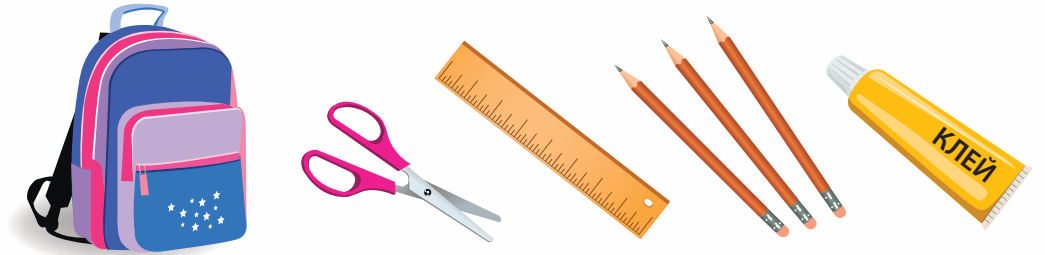
2. Скільки звірят вивчає математику?

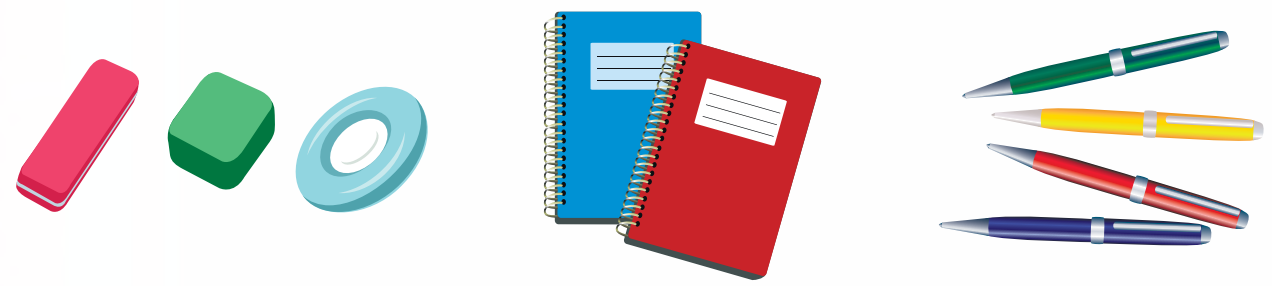

Спільні та відмінні ознаки предметів. Поділ на групи. Лічба

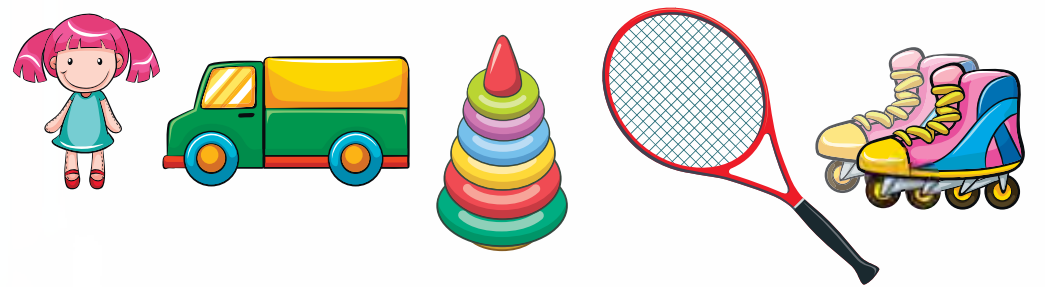
1. Назви всі предмети, зображені на малюнку. Скільки їх? Чи є серед них однакові?

2. Чому предмети об'єднані в групи саме так? Що в кожній групі спільного, а що — відмінного?

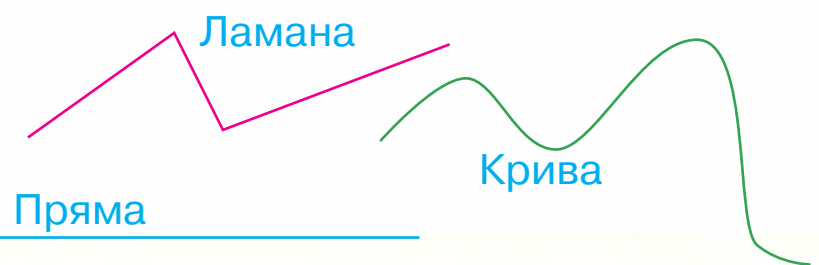

3. Поділи предмети на дві групи. Назви ще по одному предмету, який можна віднести до кожної із цих груп.

4. Чим відрізняються лінії на малюнках?

Запам'ятай назви ліній

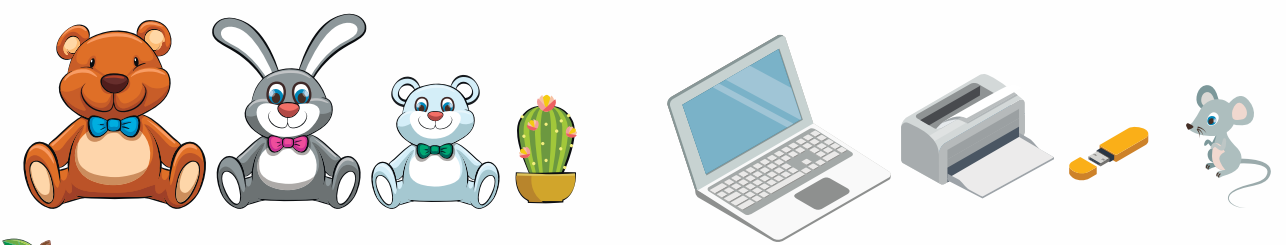

Ознаки та властивості предметів. Форма, розмір, колір

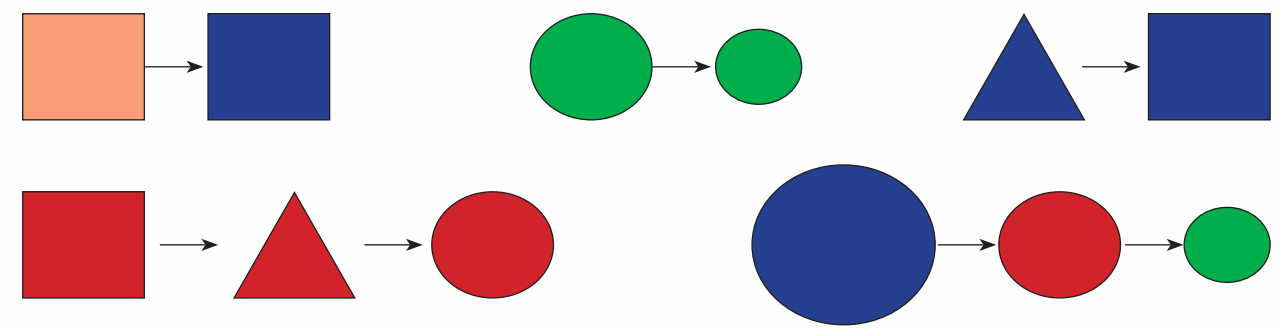
1. Назви предмети кожної групи одним словом. Для чого призначені ці предмети? Скільки їх у кожній групі?

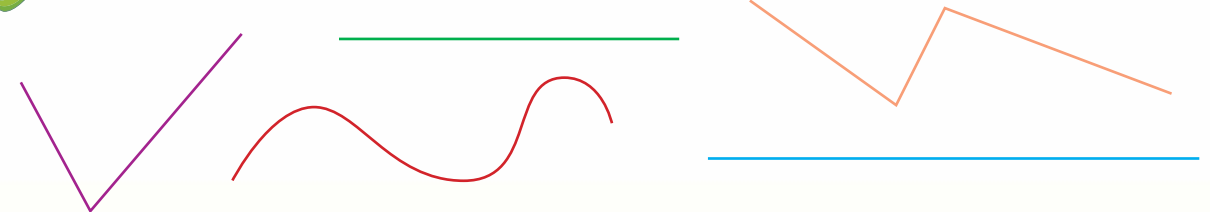
2. Що зайве в кожній групі предметів?

3. Як змінюються фігури?

4. Якого кольору прямі лінії, криві лінії, ламані лінії?

**Розміщення предметів.
Більший, менший. Лічба**

1. Пригадай казку «Рукавичка». Скільки звірів на малюнку? Хто перший заліз у рукавичку? Хто залізе наступний? Хто де перебуває? Хто поруч лисички? Хто із цих звірів найменший?

2. Де чий стільчик?

3. До кожного телефона добери чохол.

**Лічба. Вгорі, внизу.
На, над, під. Праворуч, ліворуч**

1. Скільки метеликів; папуг? Скільки звірів? Хто де?

2. Скільки звірят у цирковій піраміді? Хто зверху, а хто — знизу?

3. Скільки гвинтокрилів у небі? Якого кольору гвинтокрили летять у напрямку, що вказує стрілка?

Порівняння предметів за довжиною, шириною, висотою

- 1. Скільки звірят на малюнку? У кого з них довші вуха? У кого довший хвіст?
- Скільки птахів? У кого довші лапи? У кого довший дзьоб?

- 2. Якого кольору найдовша стрічка у віночку; найкоротша; найвужча? Чи є стрічки однакової ширини?

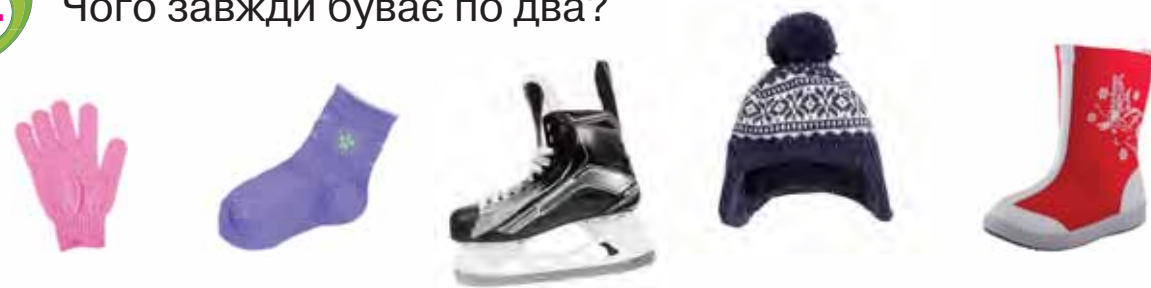
- 3. Який будинок найвищий; найнижчий? Чи є будинки, однакові за висотою?

Пара предметів

- 1. Чого завжди буває по два?

- 2. Які рукавички утворять пару? Яка рукавичка залишилася без пари?

- 3. Який предмет з посуду залишився без пари?

- 4. До кожного предмета добери фігуру, форму якої він має.

Куб

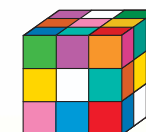
Куля

Конус

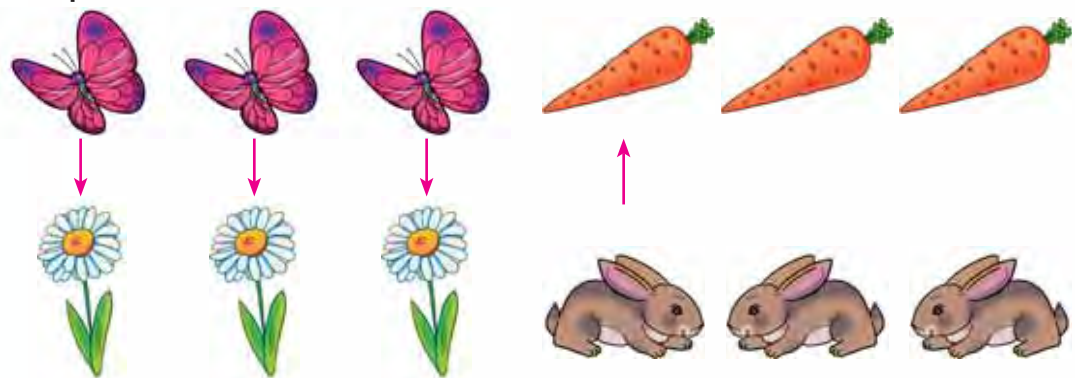
Запам'ятай назви фігур

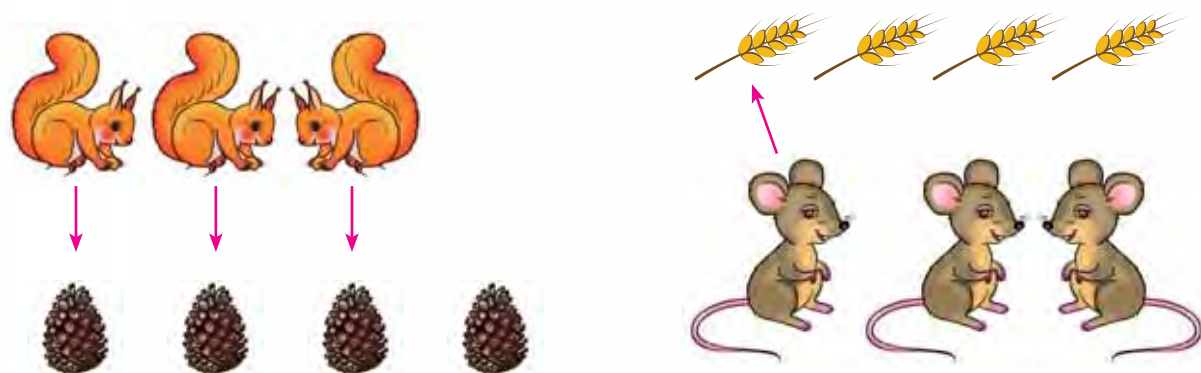

Лічба. Порівну, більше, менше

1. Перевір, чи порівну квіточок і метеликів; зайчиків і морквин.

2. Чого на малюнках більше: білочок чи шишок; мишенят чи колосків?

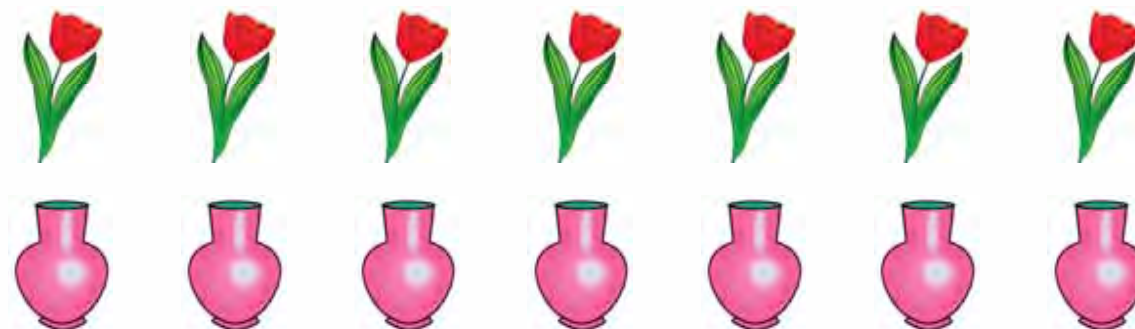

3. • Скільки їжачків на малюнку? Скільки грибів?
Чи всім їжачкам вистачить грибів?
• Чи кожна пташка отримає черв'ячка?

Порівняння. Стільки само. Стільки, скільки

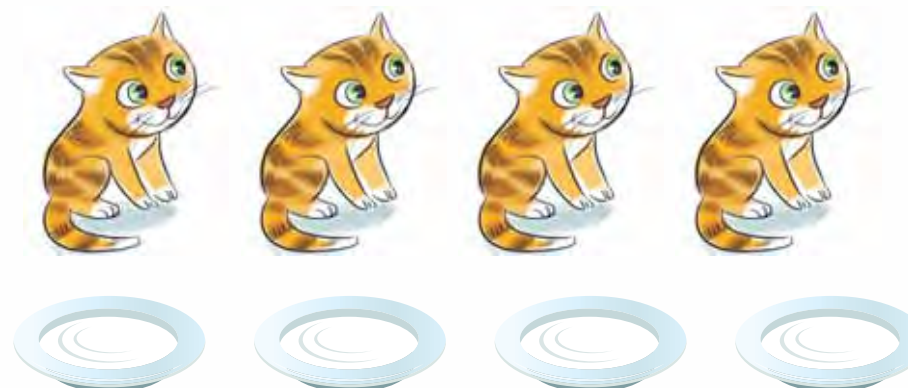
1. Перевір, чи стільки само ваз, як і квіток.

2. Намалюй у зошиті стільки квадратиків, скільки цукерок на малюнку.

3. Чи для кожного котика є миска?

4. Якого взуття більше: літнього чи зимового?

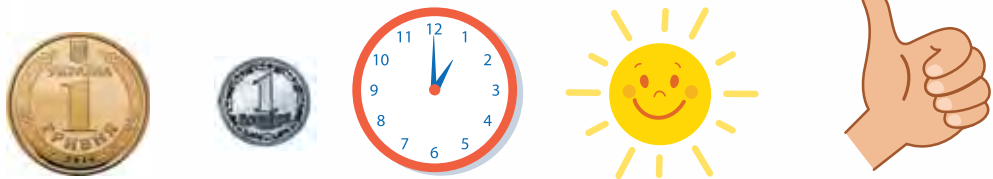
ЧИСЛА 1-10

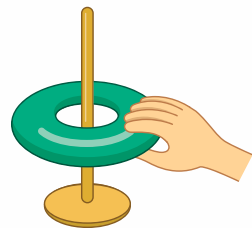
Число і цифра 1

1. Що зображено на кожному малюнку?

2. Скільки кілець у пірамідки?

3. Який предмет на малюнку один, а яких — багато?

4. Хто із звірат рухається першим? Хто — останній?

5. Назви, що тримає кожний хлопчик у лівій руці, а що — у правій.

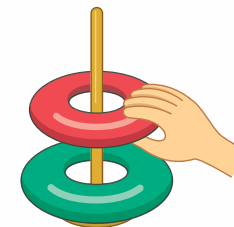
Число і цифра 2

1. Що зображено на кожному малюнку?

2. Скільки кілець у пірамідки?

Як утворилося число 2?

1 і 1 — це 2

3. Чого на малюнку по 2?

4. Який автомобіль їде другим?

5. Розглянь, як утворюється відрізок, промінь.

Запам'ятай назви фігур

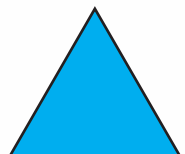

3

Число і цифра 3. Попереднє і наступне числа

3

1. Що зображено на кожному малюнку?

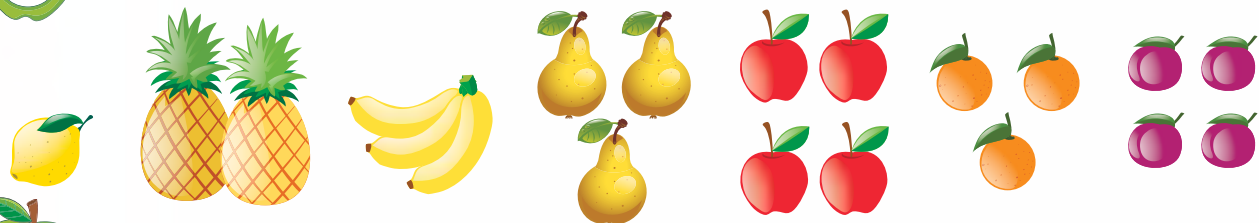
2. Скільки кілець у пірамідки?

Як утворилося число 3?

2 і 1 — це 3

3. Чого на малюнку по 3?

4. Якого кольору третій вагон у потязі?

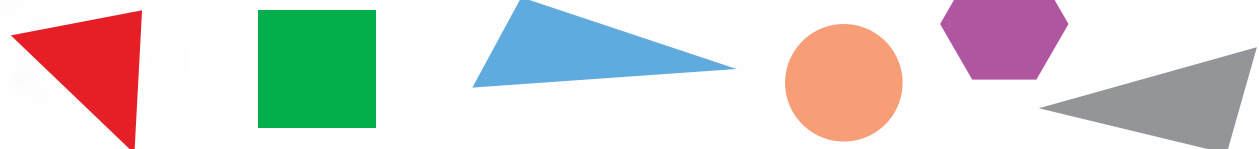

Числа 1 і 3 — «сусіди» числа 2.

Число 1 **попереднє** до числа 2.

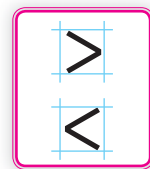
Число 3 **наступне** за числом 2.

5. Скільки трикутників на малюнку?

Порівняння чисел. Нерівність. Знаки <, >

1. Скільки груш на малюнку ліворуч? А на малюнку праворуч? Яке число менше — один чи два?

$$1 < 2$$

Один менше від двох.

2. Скільки кульок на малюнку ліворуч? А на малюнку праворуч? Яке число більше — 2 чи 1?

$$2 > 1$$

Два більше за один.

3. Скільки каченят на кожному малюнку? Запиши ці числа й порівняй.

4. Зайченя розклало моркву й капусту в коморі. Чого більше — морквин чи капустин?

5. $1 < 3$ $3 > 1$

Записи виду $1 < 3$ та $3 > 1$ називають **нерівностями**.

Порівняння чисел. Рівність. Знак =

1. Скільки ромашок на малюнку? Скільки тюльпанів?
Порівняй числа.

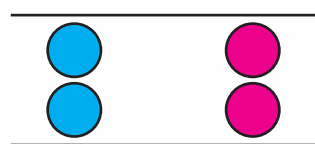

$$3 = 3$$

Три дорівнює трьом.

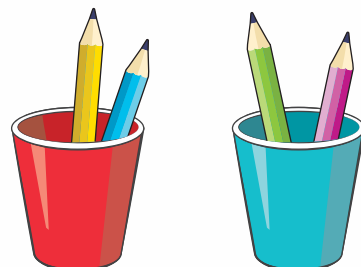
- 2.

$$2 = 2$$

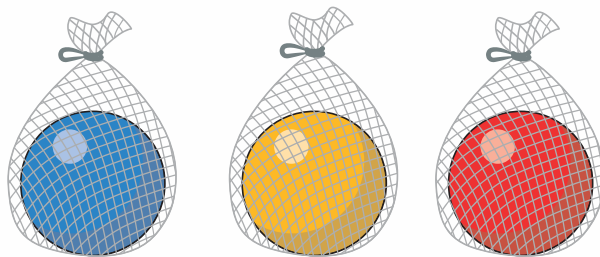
Запис виду $2 = 2$ називають **рівністю**.

3. Скільки олівців у кожному стакані?

Прочитай рівність: $2 = 2$.

4. Скільки сіток? Скільки м'ячів? Порівняй кількість сіток і кількість м'ячів.

Прочитай рівність: $3 = 3$.

5. Порівняй числа.

2 і 1
1 і 1

3 і 3
2 і 3

3 і 1
2 і 2

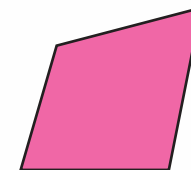
3 і 2
1 і 2

4

Число і цифра 4

4

1. Що зображено на кожному малюнку?

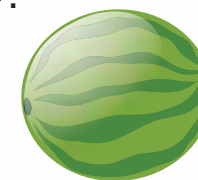
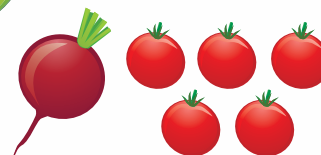
2. Скільки кілець у пірамідки?

Як утворилося число 4?

3 і 1 — це 4

3. Чого на малюнку по 4?

4. Який спортсмен виступає під четвертим номером?

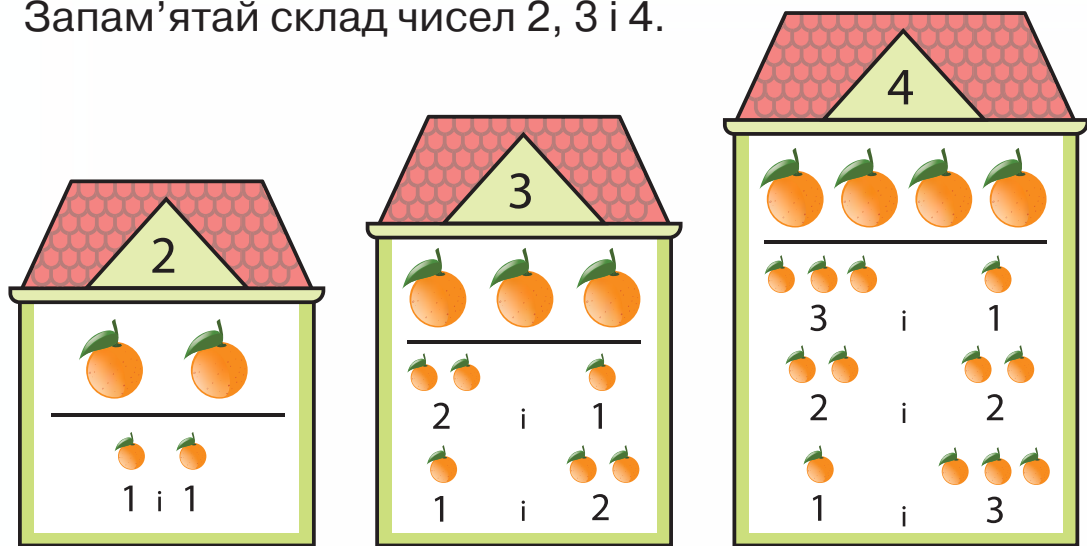
5. Мишка розклала в нірці зернятка пшениці, вівса і гречки. Яких зерняток більше? Яких менше? Склади й запиши в зошит нерівності.

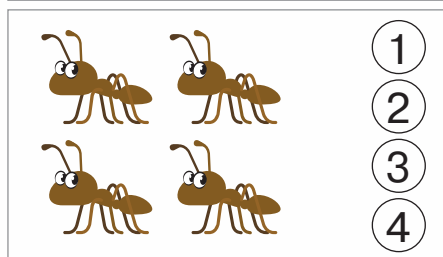
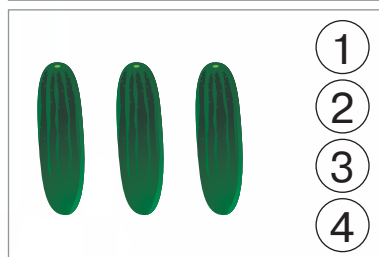
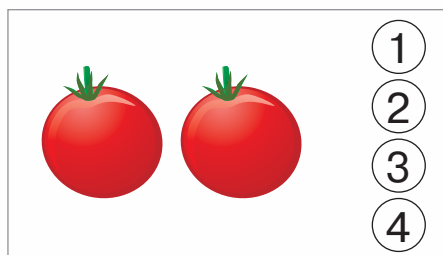
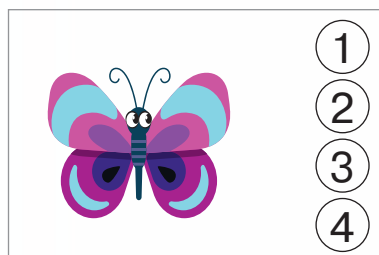
Склад чисел 2, 3, 4

1. Розглянь, як можна розкласти мандарини на дві купки. Запам'ятай склад чисел 2, 3 і 4.

Кожне число, крім числа 1, складається із двох менших.

2. Якому числу відповідає кількість зображених на кожному малюнку предметів?

Яких овочів на малюнку більше: помідорів чи огірків?
Яких комах на малюнку більше: метеликів чи мурашок?
Склади нерівності й запиши в зошит.

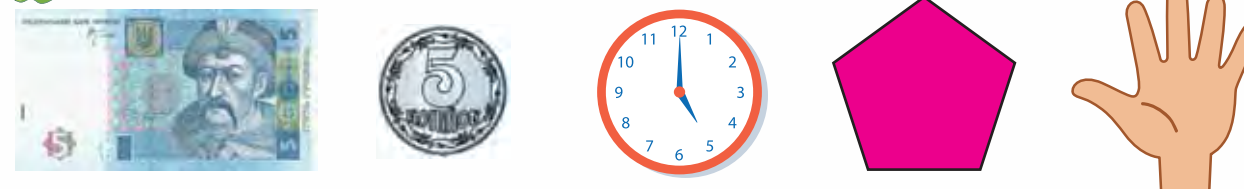
3. Назви й запиши «сусідів» числа 3; «сусідів» числа 2.

5

Число і цифра 5

5

1. Що зображено на кожному малюнку?

2. Скільки кілець у пірамідки?

Як утворилося число 5?

4 і 1 — це 5

3. Чого на малюнку по 5?

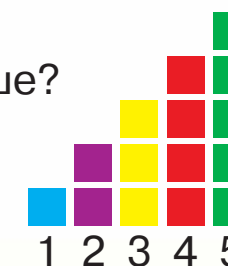

4. Яка фігура розміщена в рядку п'ятою, якщо рахувати: зліва направо; справа наліво?

5. Назви й запиши «сусідів» числа 3; «сусідів» числа 4.

6. Як побудовані стовпчики? Яке число найбільше? Яке — найменше?

Додавання чисел. Знак +

1. Скільки тваринок було? Скільки стало? Виконай дію додавання за малюнками та зразком.

$$2 + 1 = 3$$

До двох додати один — буде три.

$$1 + 1 = 2$$

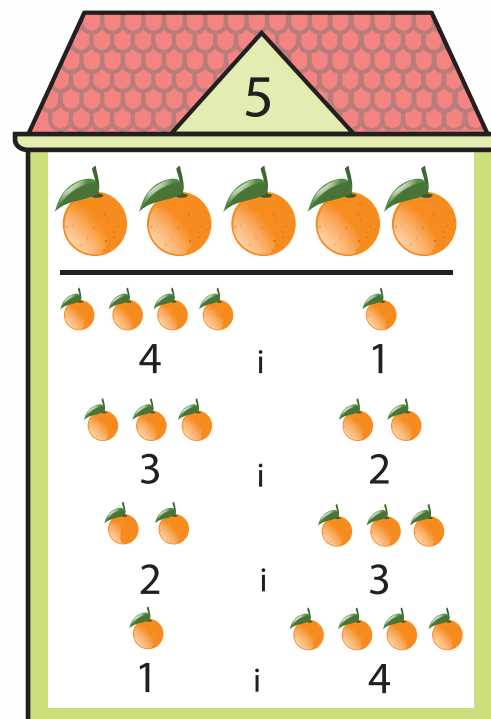
$$3 + 1 = 4$$

2. Виконай дію додавання за малюнками. Запиши в зошит.

Склад числа 5

1. Розглянь, як можна розкласти 5 мандаринів на дві купки. Запам'ятай склад числа 5. Запиши в зошит.

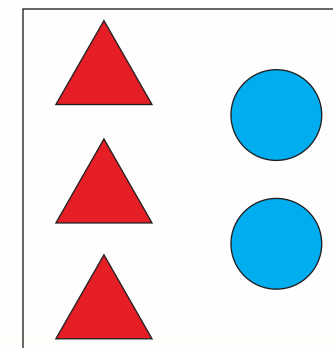
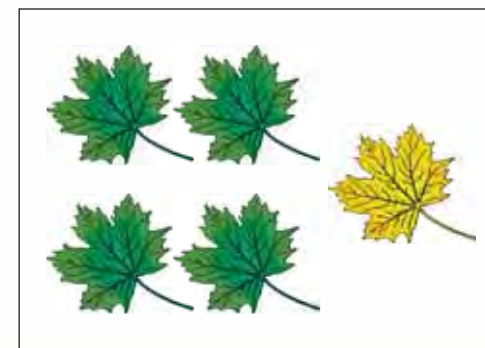
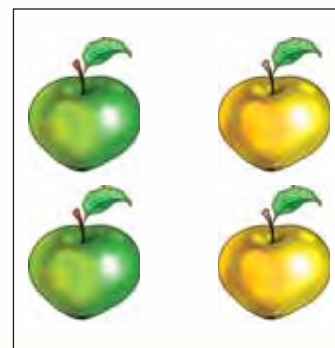
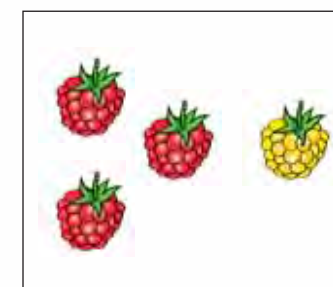
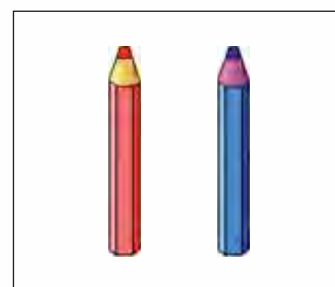
$$5 = 4 + 1$$

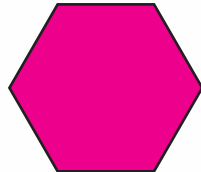
$$5 = 3 + 2$$

$$5 = 2 + 3$$

$$5 = 1 + 4$$

2. Виконай дію додавання за кожним малюнком. Запиши в зошит.

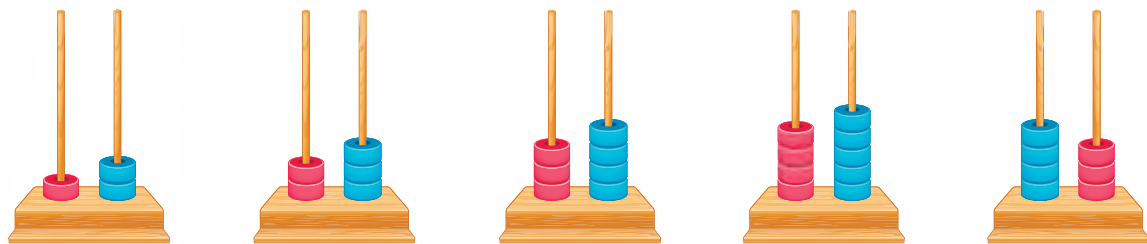

6**Число і цифра 6.
Склад числа 6****6****1.** Що зображено на кожному малюнку?**2.** Скільки курчат є? Скільки стане? Як утворилося число 6?**1****5**

$5 + 1 = 6$

3. Скільки всього намистин у кожній низці? Скільки з них синіх і скільки червоних? Запиши склад числа 6 за зразком.

$6 = 5 + 1$ $6 = 4 + \square$ $6 = \square + \square$ $6 = \square + \square$ $6 = \square + \square$

4. Назви й запиши «сусідів» числа 4; «сусідів» числа 5.**5.** За малюнками порівняй числа. Запиши нерівності в зошит.

$1 < \square$ $\square < 3$ $\square < \square$ $\square < \square$ $\square > \square$

7**Число і цифра 7.
Склад числа 7****7****1.** Що зображено на кожному малюнку?**2.** Скільки цуценят є? Скільки стане? Як утворилося число 7?**6****1**

$6 + 1 = 7$

3. Скільки всього квіток у кожному глечичку? Скільки з них ромашок і скільки — волошок? Запиши склад числа 7 за зразком.

$7 = 6 + 1$

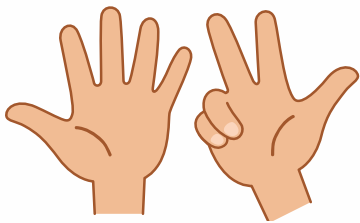
4. У тижні сім днів. Запам'ятай їхні назви.Понеділок Серeda П'ятниця Неділя
Вівторок Четвер Субота

8

Число і цифра 8. Склад числа 8

8

1. Що зображено на кожному малюнку?

2. Скільки кошенят є? Скільки стане? Як утворилося число 8?

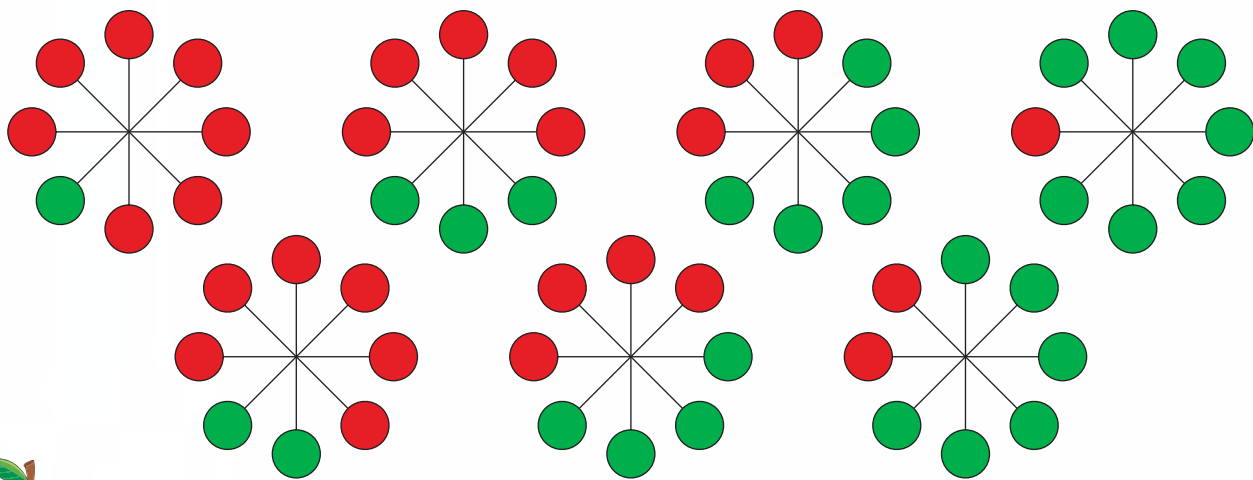
7

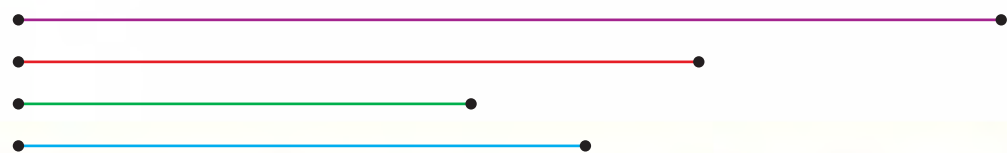
1

$$7 + 1 = 8$$

3. Скільки всього кругів у кожній фігурі? Скільки з них червоних, а скільки — зелених? Запиши склад числа 8.

4. Відрізок якого кольору найдовший? Якого кольору найкоротший відрізок?

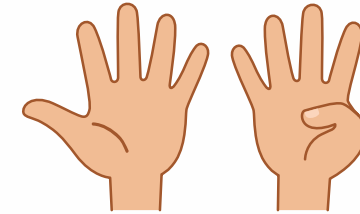
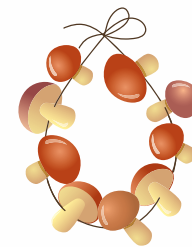

9

Число і цифра 9. Склад числа 9

9

1. Що зображено на кожному малюнку?

2. Скільки курей є біля годівниці? Скільки стане? Як утворилося число 9? Запиши в зошиті.

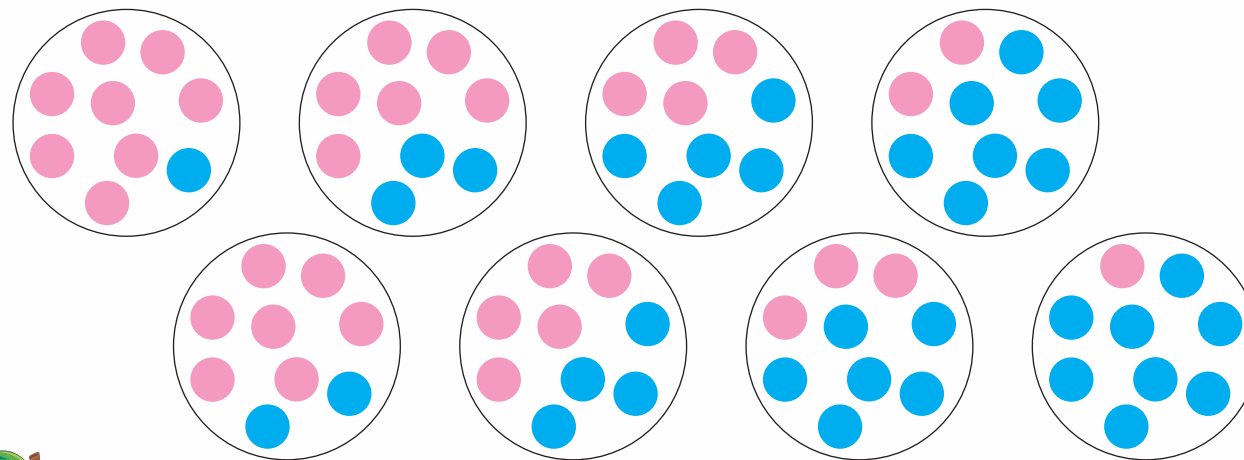
8

1

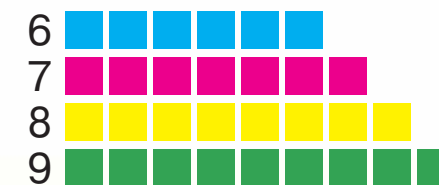
$$8 + 1 = 9$$

3. Скільки всього кругів у кожному колі? Скільки з них рожевих, а скільки — синіх? Запиши склад числа 9.

4. Запиши «сусідів» числа 6; числа 8; числа 5.

5. Як побудовані смужки?
Яке число найбільше?
Яке — найменше?

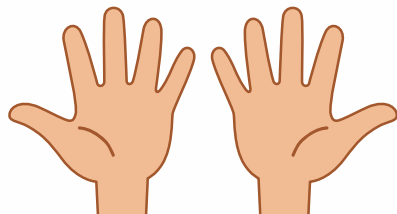

10

Число 10. Склад числа 10

10

1. Що зображено на кожному малюнку?

2. Скільки є капустин? Скільки стане? Як утворилося число 10? Запиши в зошит.

9

$$9 + 1 = 10$$

1

3. Скільки всього трикутників на хвості кожного повітряного змія? Скільки з них червоих, а скільки — зелених? Запиши склад числа 10.

4. Порівняй кількість машин на малюнках. Запиши в зошит нерівності, скориставшись підказкою.

>

<

Віднімання чисел. Знак -

1. Опиши, що відбулося. Виконай дію віднімання за малюнками та зразком.

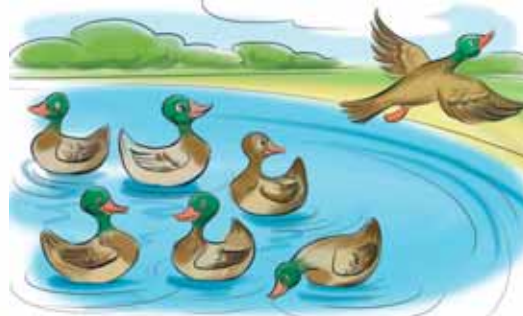

$$4 - 1 = 3$$

Від чотирьох відняти один — буде три.

2. Виконай дію віднімання за малюнками. Запиши в зошит.

0

Число і цифра 0

0

1. Скільки коліс у кожного засобу?

3

2

1

0

У санчат коліс немає. Будемо говорити, що в санчат нуль коліс.

2. Скільки пташенят було в гніздечку? Скільки залишилося? Як утворилося число 0?

4

$$4 - 4 = 0$$

0

Віднімаючи рівні числа, отримуємо число нуль.

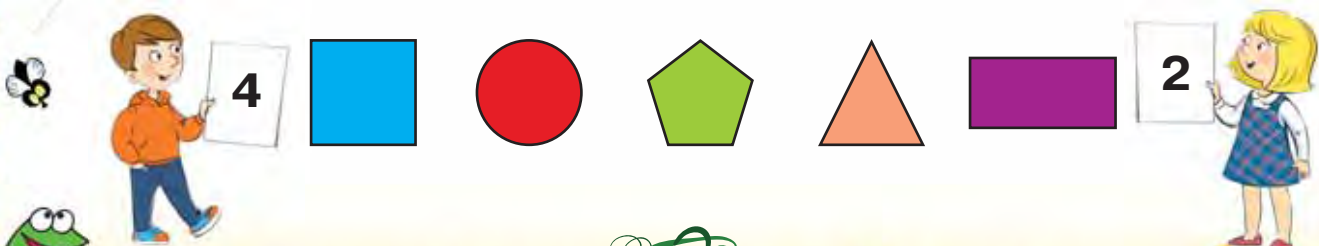
3. Виконай віднімання.

$$5 - 5 \quad 3 - 3 \quad 7 - 7 \quad 9 - 9 \quad 10 - 10$$

4. Порівняй кількість корабликів на малюнках. Запиши нерівність у зошит.

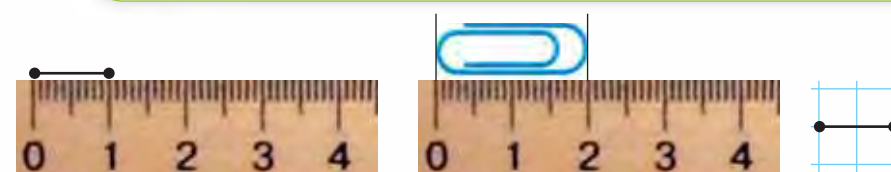

5. На якому місці трикутник? Чому діти показали різні числа?

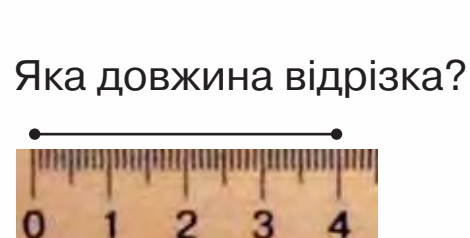
Сантиметр

1.

Коротко записують: 1 см.

2.

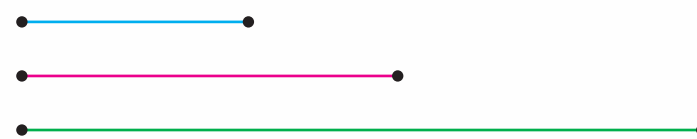

Яка довжина відрізка?

Зверни увагу, як правильно прикладати лінійку.

3.

Виміряй довжину кожного відрізка.

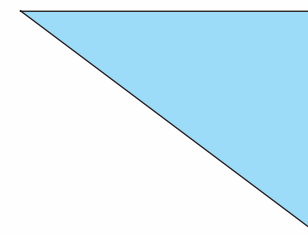
4.

Яка довжина маркера?

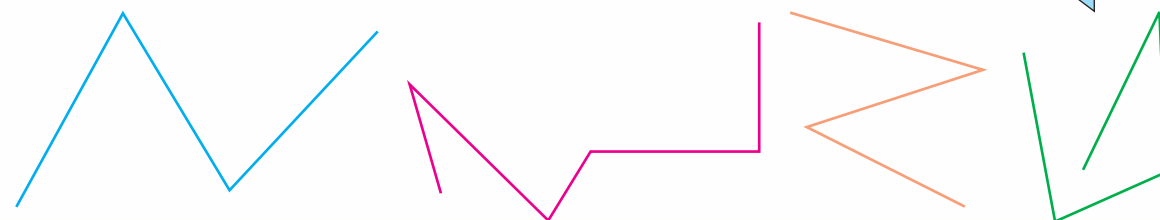
5.

Виміряй і запиши довжину кожної сторони трикутника. Яка сторона найдовша?

6.

Скільки ланок має кожна ламана?

Додаткові вправи

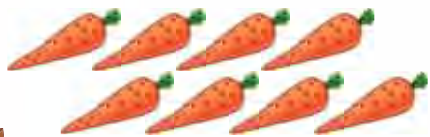
1. Якому числу відповідає кількість зображених на кожному малюнку предметів?

5 6

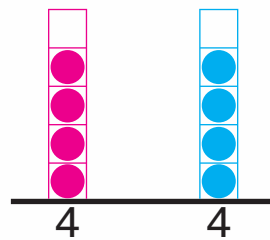
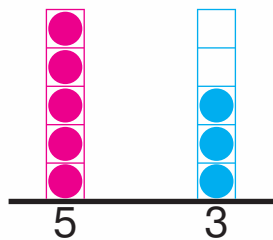
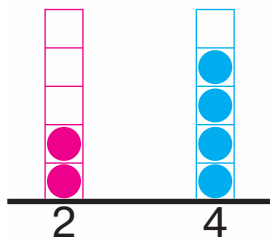
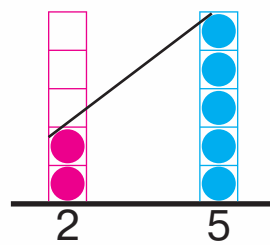
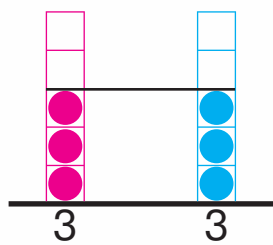
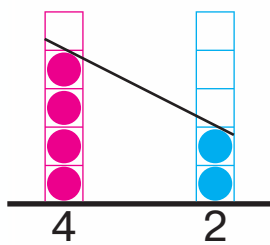
7 8

10 9

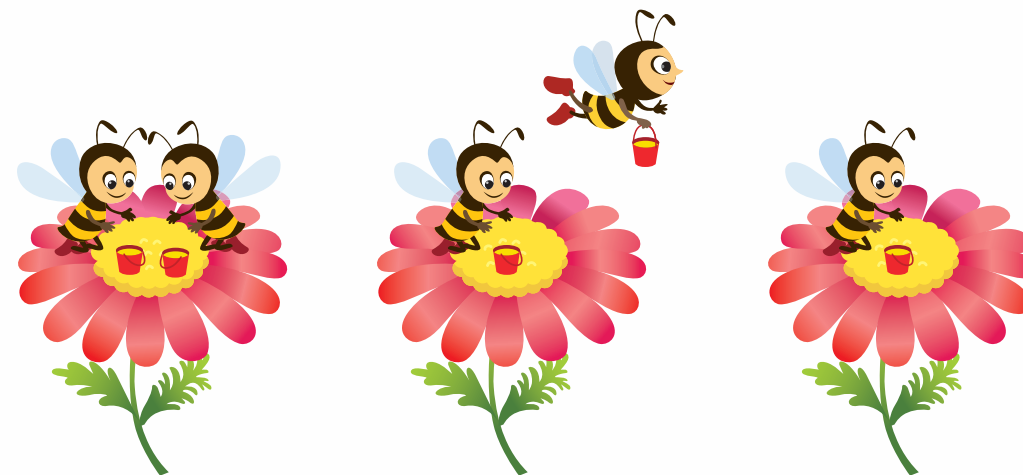
2. За допомогою малюнків порівняй числа.

3. Виконай дію додавання за малюнком. Запиши в зошит.

4. Виконай дію віднімання за малюнками. Запиши в зошит.

5. Які числа пропущено у віконечках? Запиши в зошит склад кожного числа.

8	
7	
6	
5	
4	
3	
2	
1	

6	
1	
	4
	3
4	
	1

10	
9	
8	
7	
	4
	5
4	
3	
	8
	9

7	
1	
	5
3	
	3
5	
1	

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 10

Компоненти дії додавання

1. Числа при додаванні мають назви. Запам'ятай їх.

$$3 \quad + \quad 2 \quad = \quad 5$$

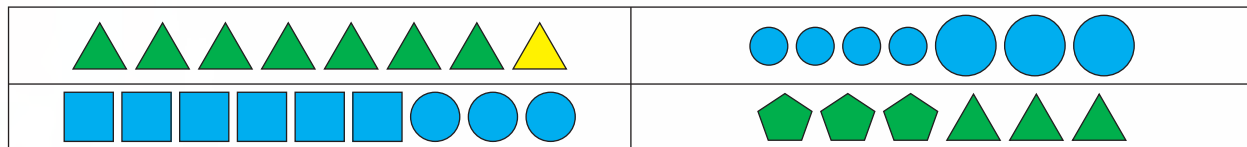
доданок доданок сума

2. Виконай додавання чисел за малюнками та зразком. Запиши в зошит. Назви компоненти дії додавання за зразком.

$$5 + 2 = 7$$

Перший доданок — п'ять, другий доданок — два, сума — сім.

3. Яких комах на малюнку більше? Запиши нерівність у зошит.

Компоненти дії віднімання

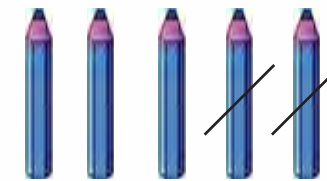
1. Числа при відніманні мають назви. Запам'ятай їх.

$$5 \quad - \quad 2 \quad = \quad 3$$

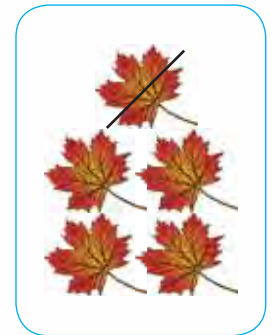
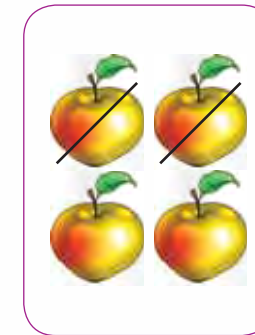
зменшуване від'ємник різниця

2. Виконай віднімання чисел за малюнками та зразком. Запиши в зошит. Назви компоненти дії віднімання за зразком.

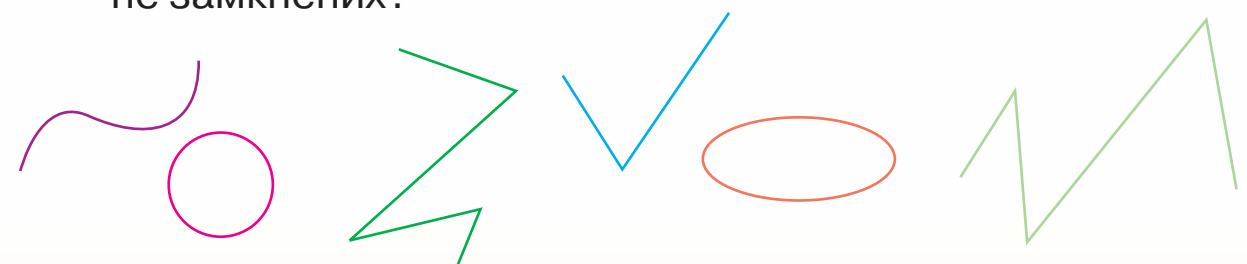

$$5 - 2 = 3$$

Зменшуване — п'ять, від'ємник — два, різниця — три.

3. Яких ліній на малюнку більше — замкнених чи не замкнених?

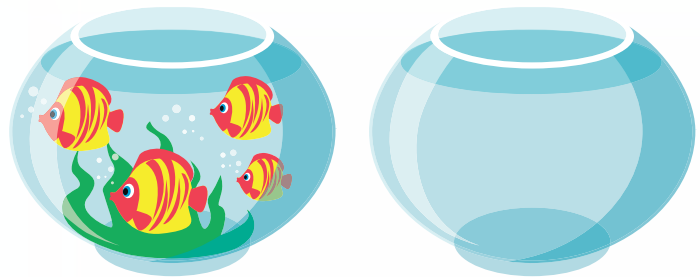

Додавання і віднімання числа 0

1. Скільки всього рибок у двох акваріумах?

$$4 + 0 = 4$$

2. Скільки рибок забрали з акваріума? Скільки залишилося?

$$3 - 0 = 3$$

Додаючи й віднімаючи число 0, отримуємо те саме число.

Обчислити — виконати вказані дії.

3. Обчисли.

$5 + 0$	$7 + 0$	$2 + 0$	$10 + 0$	$3 + 0$
$5 - 0$	$7 - 0$	$2 - 0$	$10 - 0$	$3 - 0$

4. Скориставшись числовим променем, запиши числа, які менші від числа 5.

5. Скільки промінців зображено на малюнку сонечка?

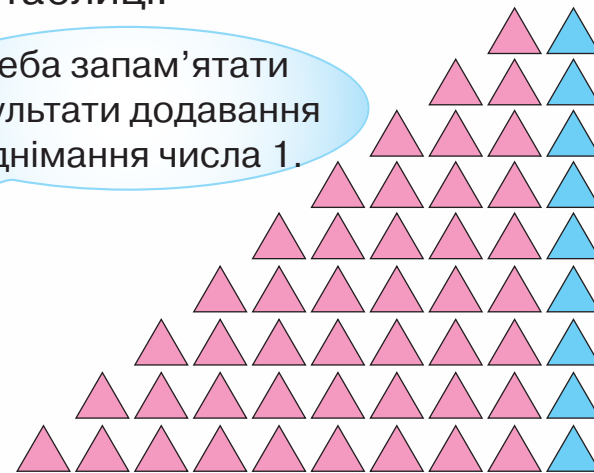

Додавання і віднімання числа 1

1. Полічи фігури в кожному рядку. Розглянь, як утворені таблиці.

Треба запам'ятати результати додавання і віднімання числа 1.

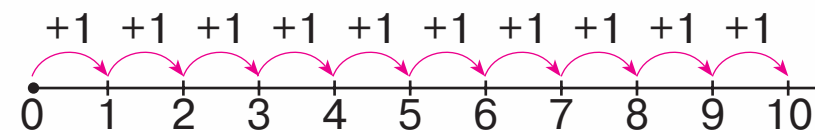

$1 + 1 = 2$
$2 + 1 = 3$
$3 + 1 = 4$
$4 + 1 = 5$
$5 + 1 = 6$
$6 + 1 = 7$
$7 + 1 = 8$
$8 + 1 = 9$
$9 + 1 = 10$

$2 - 1 = 1$
$3 - 1 = 2$
$4 - 1 = 3$
$5 - 1 = 4$
$6 - 1 = 5$
$7 - 1 = 6$
$8 - 1 = 7$
$9 - 1 = 8$
$10 - 1 = 9$

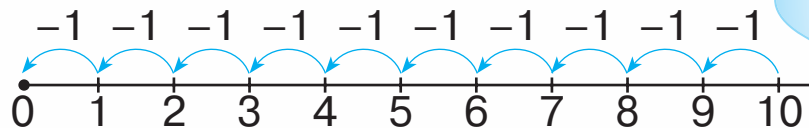
2. Виконай додавання за допомогою числового променя.

Додаючи число 1, отримуємо наступне число.

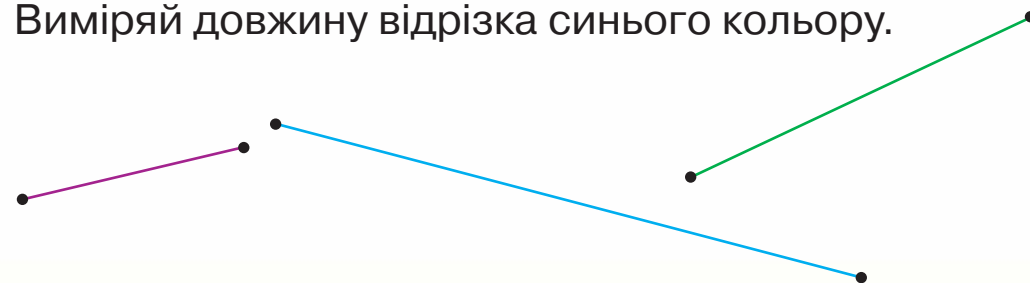
3. Виконай віднімання за допомогою числового променя.

При відніманні числа 1 отримуємо попереднє число.

4. Виміряй довжину відрізка синього кольору.

Додавання і віднімання числа 2. Збільшення, зменшення числа

1. Полічи фігури в кожному рядку. Поясни, як утворені таблиці.

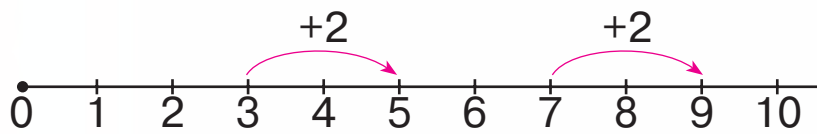
Треба запам'ятати результати додавання і віднімання числа 2.

$$\begin{aligned} 1 + 2 &= 3 \\ 2 + 2 &= 4 \\ 3 + 2 &= 5 \\ 4 + 2 &= 6 \\ 5 + 2 &= 7 \\ 6 + 2 &= 8 \\ 7 + 2 &= 9 \\ 8 + 2 &= 10 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 3 - 2 &= 1 \\ 4 - 2 &= 2 \\ 5 - 2 &= 3 \\ 6 - 2 &= 4 \\ 7 - 2 &= 5 \\ 8 - 2 &= 6 \\ 9 - 2 &= 7 \\ 10 - 2 &= 8 \end{aligned}$$

2. Виконай додавання, скориставшись числовим променем.

Числа 3 і 7 збільшили на 2.

3. Збільш на 2 кожне із чисел: 4; 2; 6; 8.

4. Виконай віднімання.

$8 - 2$

$5 - 2$

$4 - 2$

$10 - 2$

Кожне число зменшили на 2.

5. Вимірй довжину відрізка.

Додавання і віднімання числа частинами

1. Що спільного і що відмінного на малюнках? Поясни, як виконали дію додавання.

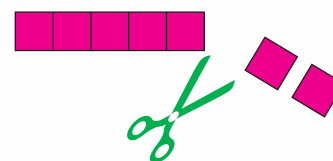
$3 + 2 = 5$

$3 + 2 = 3 + 1 + 1 = 5$

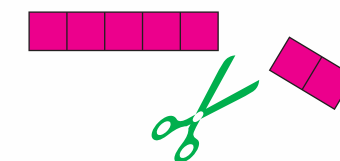

$3 + 1 + 1 = 5$

2. Поясни, як виконали дію віднімання.

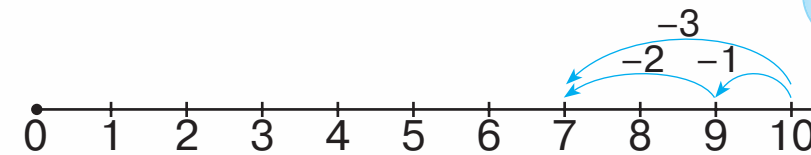
$7 - 1 - 1 = 5$

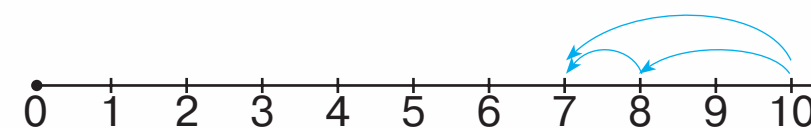
$7 - 2 = 5$

Число можна додавати і віднімати частинами.

3. Виконай віднімання $10 - 3$ частинами, скориставшись числовим променем.

Пригадай! 3 — це 1 і 2, 3 — це 2 і 1.

4. Зменш на 2 кожне число, записане в таблиці. Запиши в зошит відповіді.

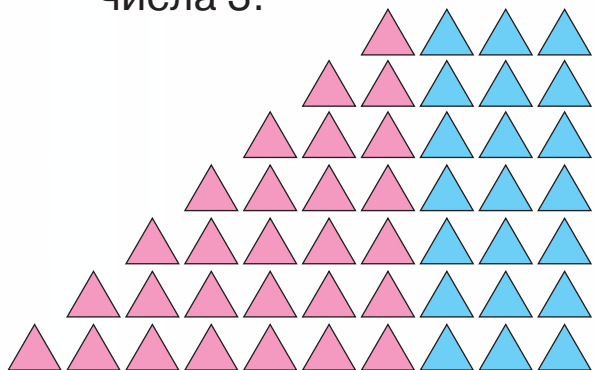
4	7	5	9	3	6
---	---	---	---	---	---

Додавання і віднімання числа 3. Переставний закон додавання

1. Полічи фігури в кожному рядку. Поясни, як утворені таблиці. Запам'ятай результати додавання і віднімання числа 3.

$$\begin{aligned} 1 + 3 &= 4 \\ 2 + 3 &= 5 \\ 3 + 3 &= 6 \\ 4 + 3 &= 7 \\ 5 + 3 &= 8 \\ 6 + 3 &= 9 \\ 7 + 3 &= 10 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 4 - 3 &= 1 \\ 5 - 3 &= 2 \\ 6 - 3 &= 3 \\ 7 - 3 &= 4 \\ 8 - 3 &= 5 \\ 9 - 3 &= 6 \\ 10 - 3 &= 7 \end{aligned}$$

2. Що спільного й що відмінного на малюнках? Що спільного й відмінного в обчисленнях?

$$3 + 1 = 4$$

$$1 + 3 = 4$$

Від переставляння доданків сума не зміниться.

3. Обчисли.

$$4 + 3$$

$$5 + 2$$

$$6 + 2$$

$$9 + 1$$

$$3 + 4$$

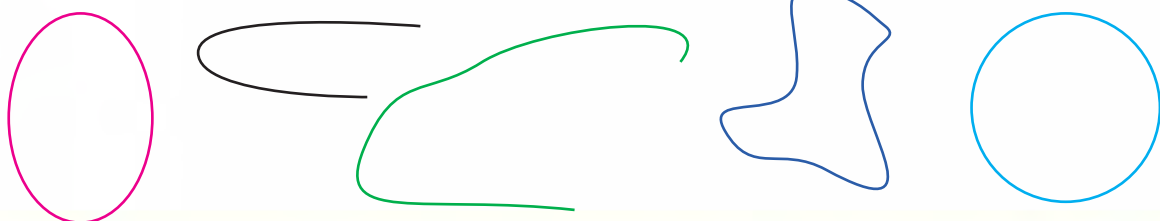
$$2 + 5$$

$$2 + 6$$

$$1 + 9$$

4. Скільки замкнених кривих на малюнку?

Вирази. Сума. Різниця

1. Прочитай записи на картках.

$$6 + 3$$

$$9 - 8$$

$$7 - 2$$

$$4 + 6$$

Такі записи називають **виразами**.

Вираз $6 + 3$ читай так: **сума чисел шість і три**.

Вираз, який містить знак $+$, називають **сумою**.

2. Знайди суму чисел: 5 і 2; 7 і 3; 1 і 2.

Вираз $10 - 6$ читай так: **різниця чисел десять і чотири**.

Вираз, який містить знак $-$, називають **різницею**.

3. Знайди різницю чисел: 6 і 3, 10 і 2, 5 і 1.

4. Знайди суму й різницю даних чисел.

$$7 \text{ і } 2 \quad 5 \text{ і } 3$$

5. Запиши суми й різниці чисел за малюнками. Обчисли.

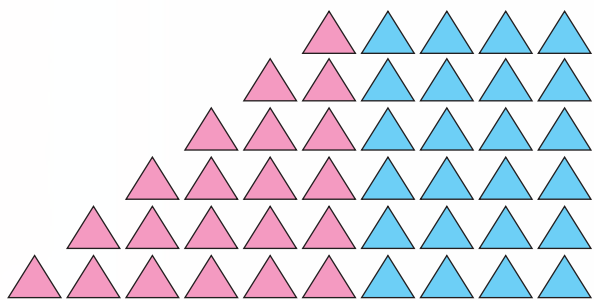

Додавання і віднімання числа 4. Побудова відрізка

1. Полічи фігури в кожному рядку. Поясни, як утворені таблиці. Запам'ятай результати додавання і віднімання числа 4. Які випадки додавання ти вже знаєш?

$$\begin{aligned} 1 + 4 &= 5 \\ 2 + 4 &= 6 \\ 3 + 4 &= 7 \\ 4 + 4 &= 8 \\ 5 + 4 &= 9 \\ 6 + 4 &= 10 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 5 - 4 &= 1 \\ 6 - 4 &= 2 \\ 7 - 4 &= 3 \\ 8 - 4 &= 4 \\ 9 - 4 &= 5 \\ 10 - 4 &= 6 \end{aligned}$$

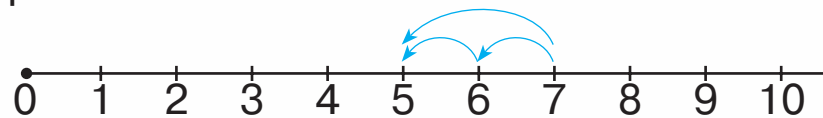

2. Обчисли.

$4 + 4$	$1 + 3$	$5 - 4$	$4 - 3$
$3 + 3$	$1 + 0$	$3 - 2$	$10 - 2$
$2 + 2$	$1 + 4$	$5 - 3$	$10 - 4$

3. Виконай віднімання частинами, скориставшись числовим променем.

$7 - 2$	$9 - 2$	$8 - 2$
$7 - 3$	$9 - 3$	$8 - 3$
$7 - 4$	$9 - 4$	$8 - 4$

4. Накресли в зошиті відрізок завдовжки 5 см.

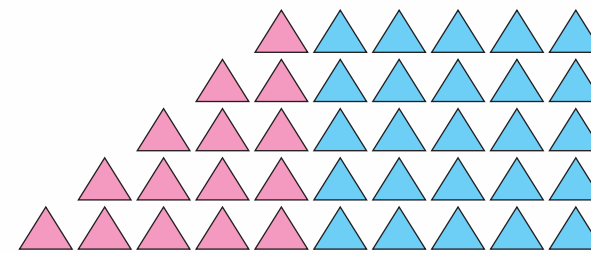
Познач у зошиті кінці відрізка та з'єднай ці точки.

Додавання і віднімання числа 5. Взаємозв'язок дій додавання і віднімання

1. Полічи фігури в кожному рядку. Поясни, як утворені таблиці. Запам'ятай результати додавання і віднімання числа 5. Які випадки додавання ти вже знаєш?

$$\begin{aligned} 1 + 5 &= 6 \\ 2 + 5 &= 7 \\ 3 + 5 &= 8 \\ 4 + 5 &= 9 \\ 5 + 5 &= 10 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 6 - 5 &= 1 \\ 7 - 5 &= 2 \\ 8 - 5 &= 3 \\ 9 - 5 &= 4 \\ 10 - 5 &= 5 \end{aligned}$$

2. а) Прочитай вирази, які можна скласти за малюнком.

$4 + 3$

$7 - 3$

$7 - 4$

б) Обчисли ці вирази. Що в них спільного й що відмінного?

3. Обчисли суми та склади різниці за зразком.

$5 + 3 = 8$	$4 + 2$	$5 + 4$	$3 + 1$
$8 - 3 = 5$			
$8 - 5 = 3$			

4. Збільш на 2 кожне число: 4; 7; 2; 6; 8.

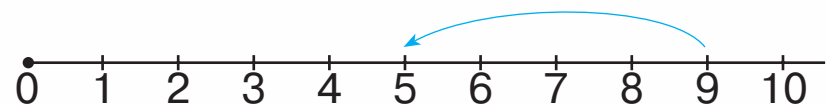

5. Побудуй відрізок завдовжки 7 см.

Значення виразу. Читання виразів

1. Розглянь, як виконали віднімання $9 - 4$, скориставшись числовим променем.

Стрілка вказує на число 5. 5 — це **значення виразу** $9 - 4$.

2. Знайди значення виразів.

$4 + 5$	$6 + 3$	$3 + 4$
$3 + 0$	$8 - 5$	$8 - 1$
$7 - 2$	$10 - 0$	$9 - 3$

Коли виконаємо дію,
отримаємо значення
виразу.

3. Вирази можна прочитати по-різному.

Знак $+$ читаємо — плюс. Знак $-$ читаємо — мінус.

$5 + 3$ До п'яти додати три, п'ять збільшити на три, п'ять плюс три, сума чисел п'ять і три.

$9 - 4$ Від дев'яти відняти чотири, дев'ять зменшити на чотири, дев'ять мінус чотири, різниця чисел дев'ять і чотири.

4. Обчисли різницю чисел: 7 і 4; 8 і 3. Прочитай по-різному.

5. Вимірй довжину відрізка. Побудуй відрізок, на 3 см довший.

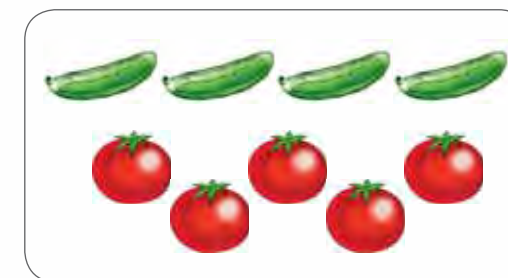
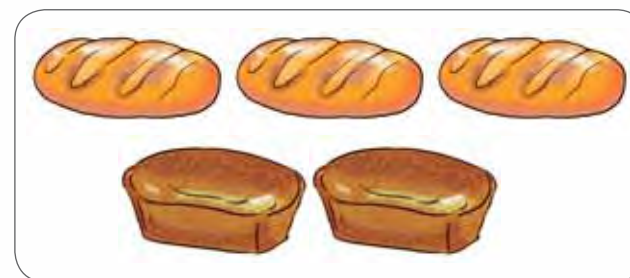
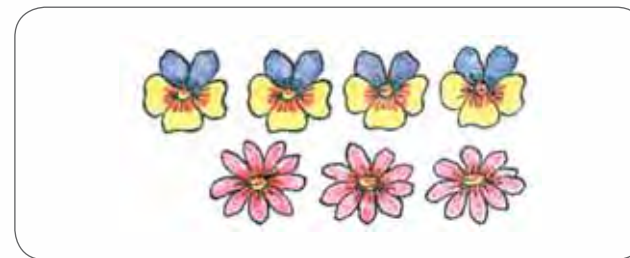
На 3 см довший — довжину збільшити на 3 см.

Обчислення значень виразів

1. Обчисли.
$3 + 0$	$3 + 3$	$8 - 2$	$10 - 1$	$7 - 4$	$7 + 2$
$5 + 1$	$9 + 1$	$7 - 3$	$5 - 0$	$3 + 5$	$9 - 5$

2. Склади й запиши по три вирази до кожного малюнка. Обчисли їх значення.

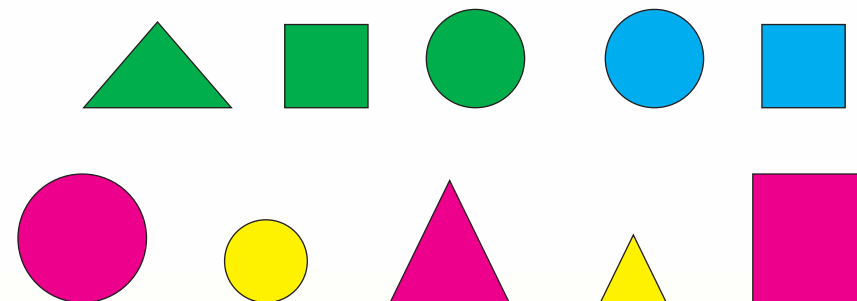

3. Накресли відрізок, на 4 см коротший від даного.

На 4 см коротший — довжину зменшити на 4 см.

- 4*. Яка фігура буде наступною в кожному ряді?

Задача

1. У пакеті 3 зелені яблука й 2 червоні яблука. Скільки всього яблук у пакеті?

Треба уявити, про що говориться в задачі.

Щоб дізнатися, скільки яблук разом, треба додати числа 3 і 2. Це буде 5. Отже, всього в пакеті 5 яблук.

У зошит запиши розв'язання.

$$3 + 2 = 5$$

2. Розв'яжи задачу.

У пеналі було 5 олівців. Марійка поклала в нього ще 3 олівці. Скільки олівців стало в пеналі?

Було 5 олівців, поклали ще 3. Щоб дізнатися, скільки олівців стало, треба знайти суму чисел 5 і 3.

Задачі розв'язують шляхом обчислень. Це задача, у якій треба знайти суму двох доданків.

3. За малюнком склади задачу. Запиши розв'язання.

4. Обчисли.

4 + 5	5 + 2	7 + 3	6 + 4	3 + 4
9 - 4	7 - 5	10 - 3	10 - 4	7 - 3
9 - 4	7 - 2	10 - 7	10 - 6	7 - 4

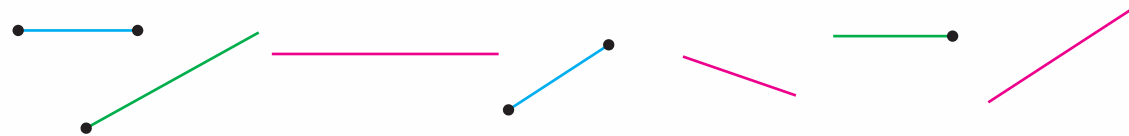

5. Порівняй.

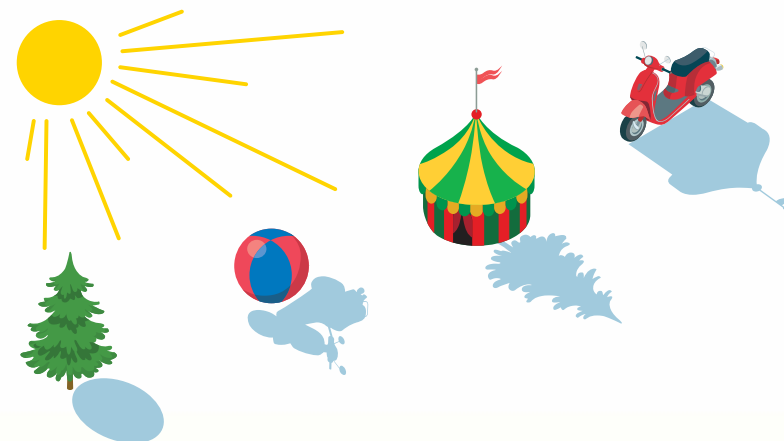
5 і 7	9 і 3	0 і 10	4 і 1	1 і 10
-------	-------	--------	-------	--------

6. Якого кольору на малюнку прямі, відрізки й промені?

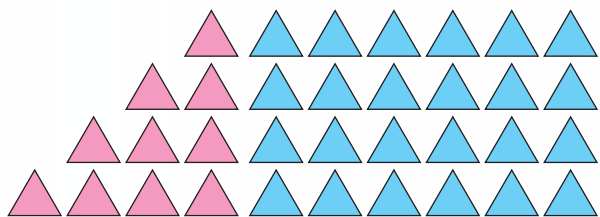
7*. Художник переплутав тіні від предметів. Покажи правильну тінь від кожного предмета.

Додавання і віднімання числа 6

1. Полічи фігури в кожному рядку. Поясни, як утворені таблиці. Запам'ятай результати додавання і віднімання числа 6. Які випадки додавання ти вже знаєш?

$$\begin{aligned} 1 + 6 &= 7 \\ 2 + 6 &= 8 \\ 3 + 6 &= 9 \\ 4 + 6 &= 10 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 7 - 6 &= 1 \\ 8 - 6 &= 2 \\ 9 - 6 &= 3 \\ 10 - 6 &= 4 \end{aligned}$$

2. Обчисли.
$5 + 4$	$3 + 5$	$10 - 5$	$9 - 5$
$5 + 3$	$3 + 6$	$10 - 6$	$8 - 6$

3. Розв'яжи задачу.
У кошику 6 огірків і 4 помідори. Скільки всього огірків і помідорів у кошику?

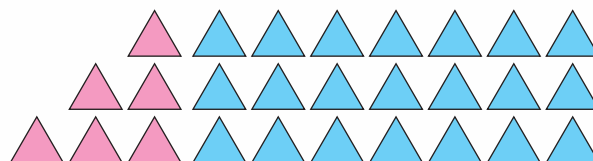

4. Склади задачу за малюнком. Запиши розв'язання в зошит.

Додавання і віднімання числа 7. Порівняння числа і виразу

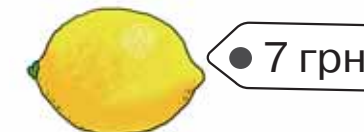
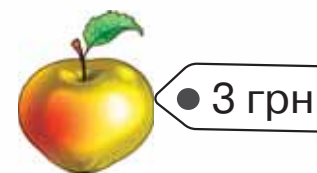
1. Полічи фігури в кожному рядку. Поясни, як утворені таблиці. Запам'ятай результати додавання і віднімання числа 7. Які випадки додавання ти вже знаєш?

$$\begin{aligned} 1 + 7 &= 8 \\ 2 + 7 &= 9 \\ 3 + 7 &= 10 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 8 - 7 &= 1 \\ 9 - 7 &= 2 \\ 10 - 7 &= 3 \end{aligned}$$

2. Розглянь цінінки. Скільки коштують ці фрукти разом?

3. Визнач, де більше пиріжків: на великій тарілці чи на двох маленьких тарілках?

$3 \square 2 + 2$ Міркуй так: $2 + 2 = 4$, $3 < 4$, отже, $3 < 2 + 2$.

4. Порівняй вираз і число.
 $3 \text{ і } 1 + 4$ $3 + 5 \text{ і } 7$ $5 \text{ і } 4 - 1$ $1 + 2 \text{ і } 5$

5. Порівняй довжини відрізків.

$5 \text{ см і } 8 \text{ см}$ $8 \text{ см і } 7 \text{ см}$

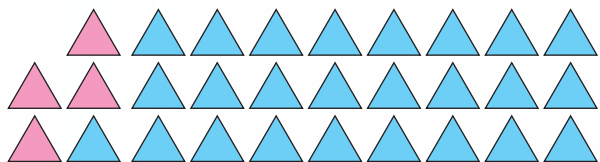
Щоб порівняти довжини відрізків, треба порівняти числа.
 $5 < 7$, отже
 $5 \text{ см} < 7 \text{ см}$.

Додавання і віднімання чисел 8 і 9

1. Полічи фігури в кожному рядку. Поясни, як утворені таблиці. Запам'ятай результати додавання і віднімання числа 8 і 9. Які випадки додавання ти вже знаєш?

$1 + 8 = 9$

$9 - 8 = 1$

$2 + 8 = 10$

$10 - 8 = 2$

$1 + 9 = 10$

$10 - 9 = 1$

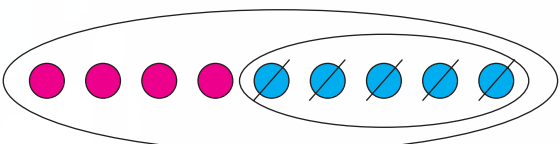
2. Порівняй вирази у стовпчиках. Обчисли.

$9 + 1$	$8 + 2$	$8 + 1$
$1 + 9$	$2 + 8$	$1 + 8$
$10 - 9$	$10 - 8$	$9 - 8$
$10 - 1$	$10 - 2$	$9 - 1$

3. Порівняй.
$4 > 0$	$7 < 9$	$10 - 0 > 10$	$1 + 8 < 9$
$0 < 10$	$9 < 10$	$10 - 10 < 0$	$2 + 8 < 9$

4. Розв'яжи задачу. Скористайся підказкою.

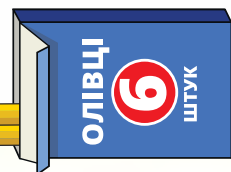
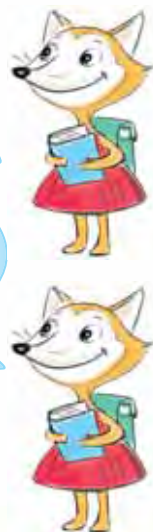
На клумбі розквітло 9 тюльпанів. Для букета зрізали 5 тюльпанів. Скільки тюльпанів залишилося квітнути на клумбі?

Записуємо вираз: $9 - 5$.

Тюльпани можна позначити кругами. І закреслити стільки кругів, скільки тюльпанів зрізали.

Це задача, у якій треба знайти різницю чисел.

5. Склади задачу за малюнком. Запиши розв'язання в зошит.

Додаткові завдання

1. Порівняй вирази у кожному стовпчику. Що в них спільного? Обчисли.

$2 + 6$	$7 + 1$	$5 + 3$	$9 + 1$	$4 + 6$
$6 + 2$	$1 + 7$	$3 + 5$	$1 + 9$	$6 + 4$

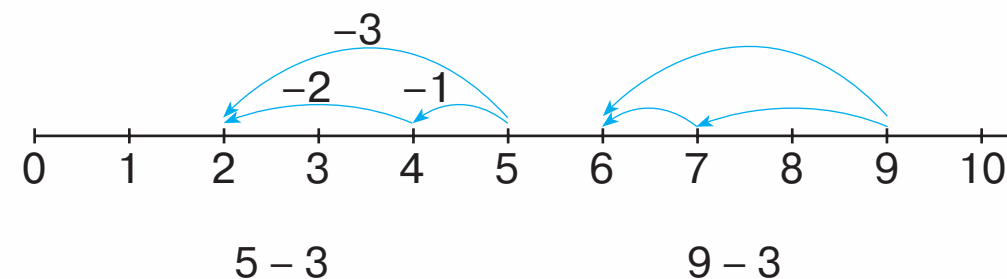
2. Порівняй.

$5 < 4$	$0 < 1$	$4 + 1 < 1$	$5 - 1 < 5$
$8 < 0$	$2 < 7$	$7 - 2 < 4$	$6 + 1 < 6$

3. Пригадай, як пов'язані дії додавання і віднімання. Обчисли різниці, використовуючи значення суми.

$5 + 3 = 8$	$6 + 4 = 10$	$1 + 6 = 7$
$8 - 3$	$10 - 6$	$7 - 6$
$8 - 5$	$10 - 4$	$7 - 1$

4. Виконай віднімання числа 3 частинами.

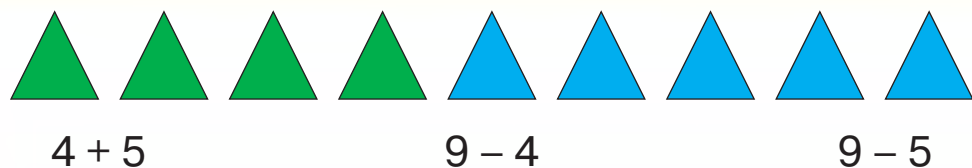

5. Яка довжина синьої смужки? Побудуй відрізок, на 3 см довший, ніж синя смужка.

6. Накресли 2 відрізки: один — завдовжки 9 см, а інший — на 4 см коротший.

7. а) Прочитай вирази, які можна скласти за малюнком.

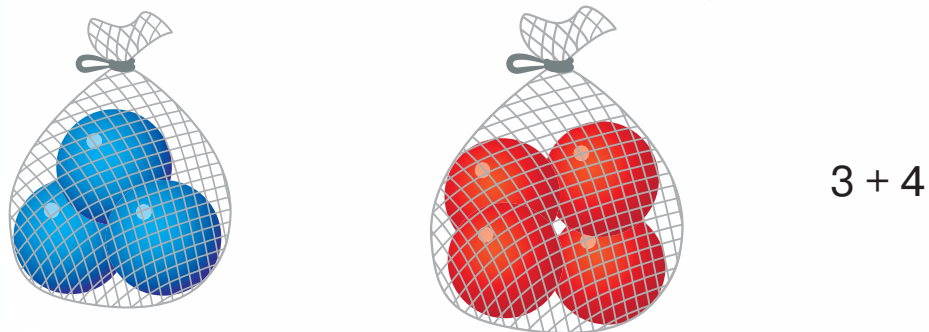
б) Обчисли ці вирази. Що в них спільного і що — відмінного?

8. У змаганнях брало участь 5 лижників і 4 ковзанярі. Скільки спортсменів брало участь у змаганнях?

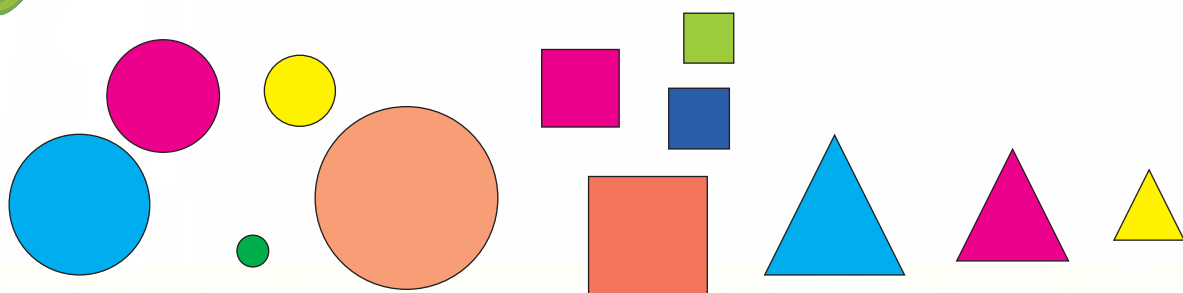

9. Снігову фортецю будували 6 дітей, а в сніжки грали — 4 хлопчики. Скільки дітей були зайняті зимовими розвагами?

10. За малюнком і виразом склади задачу.

11. Як поділити фігури на три групи?

Додавання і віднімання в межах 10. Задачі

1.

Розв'яжи задачу.

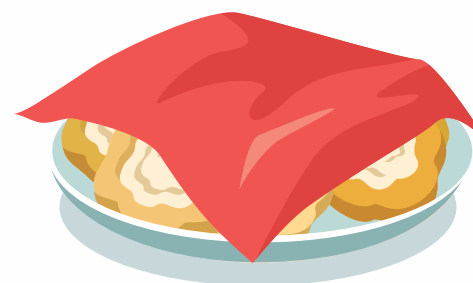
У команди лисенят 5 **синіх** автомобілів і 5 **червоних**. Скільки **всього** автомобілів є в команді лисенят?

2.

Розв'яжи задачу.

Мама **спекла** 9 ватрушок. За сніданком **з'їли** 3 ватрушки. Скільки ватрушок **залишилося**?

Визначай в умові слова, які допоможуть розв'язати задачу.

3.

Обчисли.

1 + 9	8 + 0	5 + 5
10 - 9	8 - 8	10 - 5
10 - 1	8 - 0	5 - 5

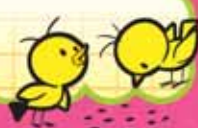
4.

Порівняй.

8 і 10	7 + 1 і 7	10 - 0 і 1
0 і 9	6 + 4 і 10	7 - 6 і 1

5.

Накресли 2 відрізки: один — завдовжки 3 см, а інший — на 4 см довший.

Задачі. Обчислення в межах 10

1. Прочитай задачу. Чи треба обчислювати в цій задачі?
В Іванки 7 повітряних кульок, у Марійки — стільки само.
Скільки повітряних кульок у Марійки?

2. Розв'яжи задачу.
Дідусь знайшов 4 гриби, а Михайлик — стільки само. Скільки всього грибів знайшли дідусь і Михайлик?

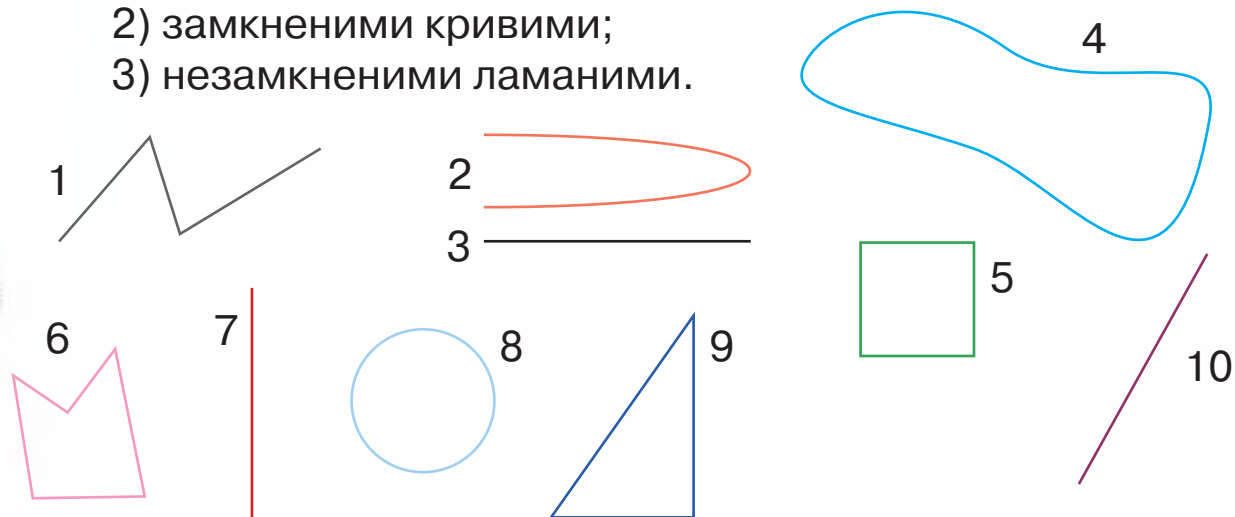

3. На полуденок приготували 5 пиріжків з вишнями й стільки само — із сиром. Скільки всього пиріжків приготували на полуденок?

4. Обчисли.

5 + 3	4 + 2	2 + 7	6 + 4	3 + 7
8 - 5	6 - 4	9 - 7	10 - 6	10 - 3
8 - 3	6 - 2	9 - 2	10 - 4	10 - 7

5. Назви номери фігур, які є:
1) прямими;
2) замкненими кривими;
3) незамкненими ламаними.

Задачі. Обчислення в межах 10

1. Порівняй умови задач. Що означають слова «на 1 більше»? Розглянь розв'язання.

1) В Оленки 5 ляльок, а в Іринки — стільки само та ще 1 лялька. Скільки ляльок в Іринки?
2) В Оленки 5 ляльок, а в Іринки — на 1 ляльку більше. Скільки ляльок в Іринки?

$$5 + 1 = 6$$

Це задача на збільшення числа на кілька одиниць. Її розв'язують дією додавання.

2. У нашому будинку 3 поверхи, а в сусідньому — на 6 поверхів більше. Скільки поверхів у сусідньому будинку?

3. Порівняй.

4 + 2 і 5	7 - 3 і 3	4 і 10 - 0
7 і 1 + 7	10 і 10 + 0	5 + 5 і 5

4. Розглянь малюнки предметів і геометричних фігур. На яку фігуру схожий кожний із предметів?

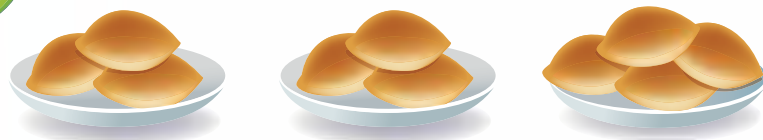

Додавання кількох чисел

1. Скільки всього пиріжків на столі?

$$3 + 3 + 4 = 10$$

Треба знайти суму двох чисел, запам'ятати результат і до нього додати третє число.

2. Скільки доданків у кожній сумі? Обчисли.

$5 + 1 + 1$	$3 + 3 + 3$	$6 + 3 + 1$	$4 + 2 + 2$
$2 + 2 + 2$	$3 + 2 + 1$	$5 + 3 + 2$	$7 + 1 + 2$

3. У хлопчиків 3 гоночні машинки, а на парковці — на 5 машинок більше. Скільки машинок на парковці?

а) Прочитай задачу й виділи голосом підкреслені слова. У змаганнях взяли участь 8 лижників. 3 лижники вже фінішували. Скільки ще лижників залишилося на дистанції?

б) Чи допомогли тобі зрозуміти задачу підкреслені слова? Розв'яжи задачу.

Віднімання кількох чисел

1. Скільки сонечок залишилося на листочку? Поясни обчислення.

$$7 - 1 - 2 = 4$$

Від зменшуваного віднімаємо перший від'ємник, запам'ятовуємо результат і від нього віднімаємо другий від'ємник.

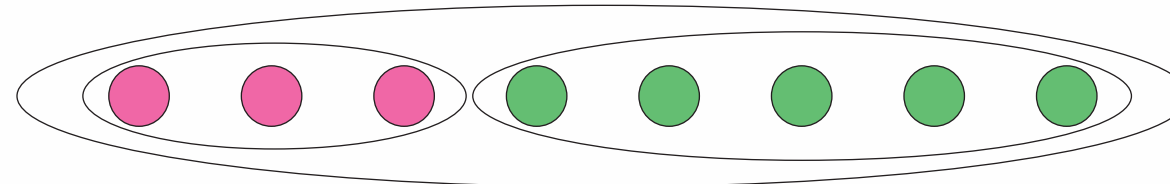
2. У кожній різниці назви зменшуване та від'ємники. Обчисли.

$6 - 1 - 1$	$9 - 3 - 3$	$9 - 1 - 8$	$7 - 2 - 1$
$5 - 3 - 1$	$4 - 2 - 2$	$8 - 3 - 2$	$6 - 3 - 2$

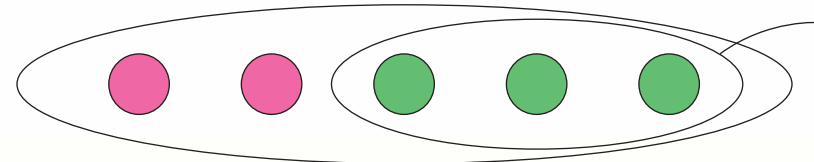

3. Прочитай задачі. Що в них спільне, а що — відмінне? Поясни схеми до кожної з них. Що знаходили в кожній задачі?

1) Для школи купили 3 волейбольні й 5 футбольних м'ячів. Скільки всього м'ячів купили для школи?

2) У магазині було 5 м'ячів. Покупець купив 3 м'ячі. Скільки м'ячів залишилося в магазині?

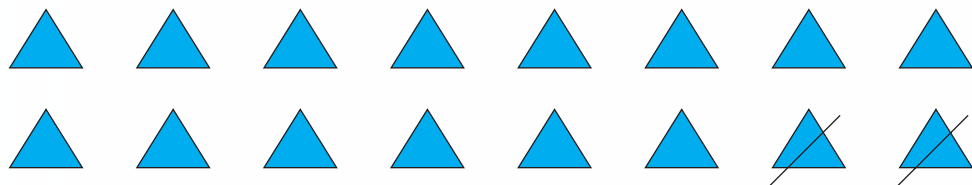
Задачі. Обчислення в межах 10

1. Кожне число в таблиці зменш на 3.

4	7	3	9	6	8	5
---	---	---	---	---	---	---

2. Прочитай задачу. Розглянь схему та розв'язання. Поясни, що означають слова «на 2 менше».

В Олеся 8 іграшкових машинок, а в Маркіяна — на 2 машинки менше. Скільки іграшкових машинок у Маркіяна?

$$8 - 2 = 6$$

Це задача на зменшення числа на кілька одиниць. Її розв'язують дією віднімання.

3. На маршрути з депо вийшло 8 автобусів, а трамваїв — на 3 менше. Скільки трамваїв вийшло на маршрути?

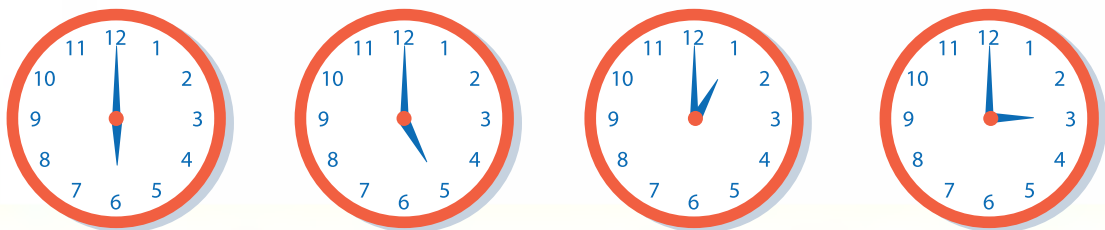
4. Обчисли.

$7 - 3 - 2$	$6 + 1 + 3$	$9 - 3 - 6$	$7 - 3 - 4$
$8 - 2 - 2$	$7 - 5 - 1$	$3 + 3 + 4$	$4 + 1 + 4$

5. Порівняй.

5 см і 8 см	10 см і 1 см	4 см і 4 см
-------------	--------------	-------------

6. Котру годину показує кожний годинник?

Обчислення значень виразів. Задачі

1. Обчисли.

$4 + 4 - 5$	$7 - 5 + 1$	$8 - 3 + 3$	$9 - 6 + 4$
$3 + 6 - 7$	$4 + 2 + 4$	$8 - 3 - 4$	$5 + 4 - 2$

2. Порівняй.

4 і 9	7 і $2 + 8$	5 см і 1 см
7 і 1	10 - 2 і 7	3 см і 4 см

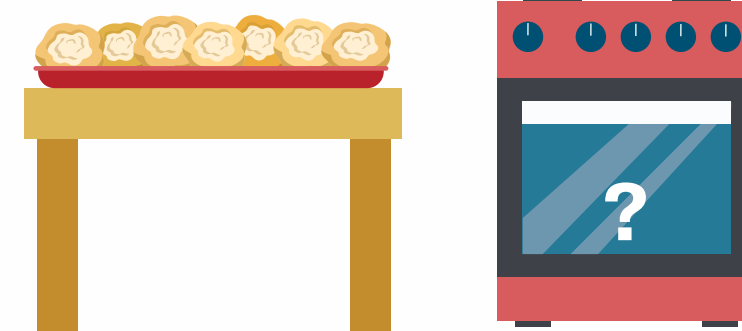
3. Прочитай задачу. Визнач, за допомогою якого виразу можна розв'язати цю задачу. Поясни свій вибір.

У кошику 7 груш, а в пакеті — на 3 груші менше. Скільки груш у пакеті?

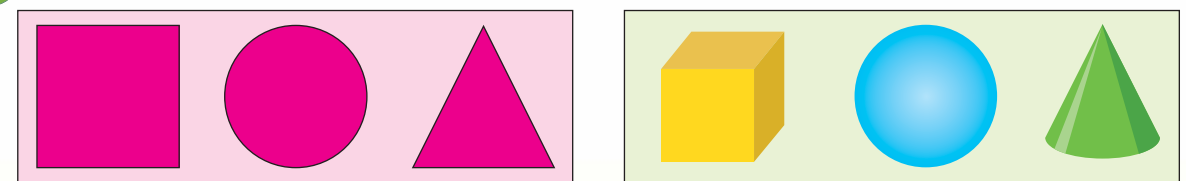
$3 + 7$	$7 - 3$	$7 + 3$
---------	---------	---------

4. Усно склади задачу за виразом і малюнком.

$$7 + 2$$

5*. Як поділили фігури на дві групи?

Обчислення значень виразів. Задачі

1. Доповни кожне число до 10.

5	8	3	7	1	4	6	9	2
---	---	---	---	---	---	---	---	---

2. Обчисли.

$6 + 3$	$2 + 5$	$8 - 1 - 1$	$6 + 2 - 4$
$6 + 2$	$4 + 5$	$5 - 1 + 2$	$8 - 6 + 7$
$6 + 1$	$5 + 5$	$7 + 2 - 4$	$1 + 5 - 4$

3. Порівняй.

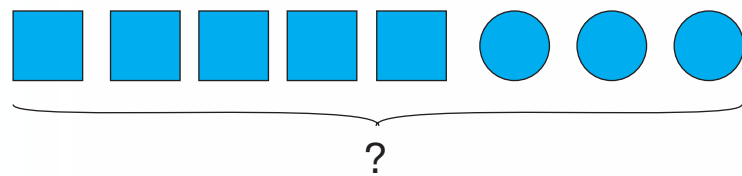
$5 > 9$	$5 > 0$	$10 - 2 > 8$	$6 - 2 > 6$
$6 > 2$	$10 > 1$	$7 + 3 > 7$	$6 + 2 > 6$

4. Прочитай задачу. Розглянь схему.

Розв'яжи задачу.

Їжачок зібрав 5 яблук і 3 грушки.
Скільки всього фруктів зібрав їжачок?

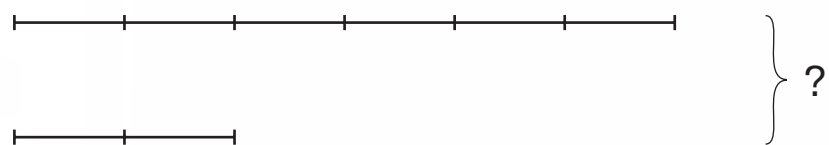

Фігурна дужка
позначає суму.

5. Прочитай задачу. Розглянь схему. Розв'яжи задачу.
Чи допомагає схема розв'язувати задачу?

До годівнички прилетіли 6 горобців і 2 синички. Скільки всього птахів прилетіли до годівнички?

Різницеве порівняння чисел

1. Катруся взяла 6 виделок та 4 ложки й розклала їх парами.

- 1) На скільки більше виделок, ніж ложок?
- 2) На скільки менше ложок, ніж виделок?

Без пари залишилося 2 виделки.

Це означає, що виделок — на 2 більше, ніж ложок,
а ложок — на 2 менше, ніж виделок.

$$6 - 4 = 2$$

Щоб дізнатися, на скільки одне число **більше** або **менше**, ніж інше, треба від більшого числа відняти менше.

2. На скільки число 9 більше, ніж число 4; ніж число 7?

3. На скільки число 5 менше, ніж число 8; ніж число 10?

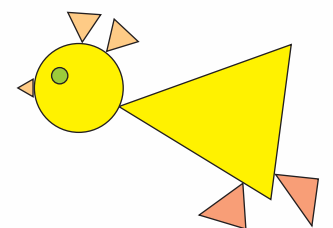
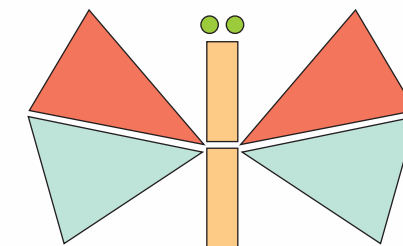
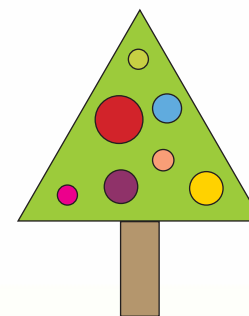
4. Визнач, яке число в кожній парі чисел більше. На скільки більше?

$3 > 8$ $9 > 4$ $10 > 1$ $5 > 0$ $6 > 9$ $0 > 10$

Зразок: $8 > 3$, $8 - 3 = 5$.

5. З яких фігур створені малюнки? Полічи трикутники та круги на кожному малюнку.

Задачі

1. У Романа 6 іграшкових машинок і 3 трактори. На скільки більше машинок, ніж тракторів, у Романа?

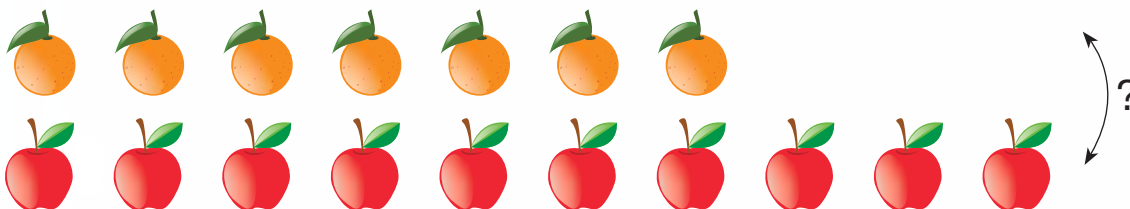
2. Туристи придбали в сувенірній крамниці 5 оберегів і 8 магнітів. На скільки менше оберегів, ніж магнітів, придбали туристи?

Дужка зі стрілками позначає різницеве порівняння.

3. Яких фруктів менше? На скільки менше?

4. $10 - 5 + 1$ $5 + 4 + 1$ $7 - 1 - 1$ $8 - 2 + 1$
 $10 - 6 + 2$ $5 + 3 + 2$ $7 - 1 - 2$ $5 - 3 + 6$

5. Накресли відрізок, на 3 см довший за смужку.

5

1

7

4

60

10

2+3

1